

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

GENÇ YETİŞKİNLERDE ÇOCUKLUK ÇAĞI
TRAVMASI BENLİK SAYGISI VE KİMLİK
GELŐİMİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Nazdar KARAÇAVUŞOĞLU

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Aman Sado ELEMO

İstanbul -2022

TEZ TANITIM FORMU

- Yazar Adı Soyadı** : Nazdar KARAÇAVUŞOĞLU
- Tezin Dili** :Türkçe
- Tezin Adı** : Genç Yetişkinlerde Çocukluk Çağı Travması, Benlik Saygısı Ve Kimlik Gelişiminin İncelemesi
- Enstitü** : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
- Anabilim Dalı** : Psikoloji
- Tezin Türü** :Yüksek Lisans
- Tezin Tarihi** :23.06.2022
- Sayfa Sayısı** :102
- Tez DanıŐmanları** :Dr. Öğr.Üyesi Aman Sado ELEMO
- Dizin Terimleri** :Genç Yetişkinlerde Çocukluk Çağı Travması, Benlik Saygısı, Kimlik Gelişimi
- Türkçe Özet** : Yapılan araştırmanın amacı genç yetişkinlerde çocukluk travması yaşayan bireylerin, benlik saygısı ve kimlik gelişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.
- Dağıtım Listesi** :1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

Nazdar KARAÇAVUŞOĞLU

T.C.

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı

Klinik Psikoloji Bilim Dalı

**GENÇ YETİŞKİNLERDE ÇOCUKLUK ÇAĞI
TRAVMASI BENLİK SAYGISI VE KİMLİK
GELİŞİMİNİ İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Nazdar KARAÇAVUŞOĞLU

Danışman

Dr.Öğr.Üyesi Aman Sado ELEMO

İstanbul- 2022

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının ederlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Nazdar KARAÇAVUŞOĞLU

.../.../2022

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Nazdar KARAÇAVUŞOĞLU'nun "Genç Yetişkinlerde Çocukluk Çağı Travması Benlik Saygısı ve Kimlik Gelişimi İlişkisinin İncelenmesi " adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Dr. Öğr. Üyesi Aman Sado ELEMO
(Danışman)

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Esra SAVAS

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Fatih BAL

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2022

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Araştırma genç yetişkinlerde çocukluk çağı travmalarının benlik saygısı ile kimlik gelişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul ilinde ikamet eden ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 149 kadın ve 107 erkek olmak üzere toplam 256 genç yetişkinden oluşturmaktadır. Katılımcıların kişisel bilgilerini toplamak amacıyla Kişisel Bilgi Formu, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, RBSÖ, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeklerden elde edilen puanların analizinde karşılaştırma testleri olarak ANOVA ve t-test uygulanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişki ve yordayıcı etkiyi incelemek için Pearson Korelasyonu ve çoklu regresyon analizi uygulanmıştır. Araştırmada, katılımcıların benlik saygısı, kimlik gelişimi ve çocukluk çağı travmaları boyutları çeşitli sosyodemografik değişkenlerle karşılaştırılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, cinsiyet, ebeveyn eğitim düzeyi ve gelir düzeyi değişkenleri bakımından kimlik gelişimi, benlik saygısı ve çocukluk çağı travmaları puanlarında anlamlı farklılık saptanmıştır. Çocukluk çağı travmaları, benlik saygısı ve kimlik gelişimi değişkenleri arasındaki ilişki incelendiğinde, çocukluk çağı travmaları ile benlik saygısı arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Ayrıca, çocukluk çağı travmaları ile olumsuz kimlik gelişimi boyutları arasında pozitif yönlü; olumlu kimlik gelişimi boyutlarıyla negatif yönlü ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Benlik saygısı ve kimlik gelişimi arasındaki ilişki incelendiğinde, olumsuz kimlik gelişimi boyutları ile benlik saygısı arasında negatif yönlü; olumlu kimlik gelişimi boyutlarıyla pozitif yönlü ve anlamlı ilişki saptanmıştır. Bireylerin benlik saygısı, çocukluk çağı travmalarından duygusal ihmal ve duygusal istismar tarafından olumsuz ve anlamlı düzeyde yordanmaktadır. Ayrıca, kimlik gelişiminin benlik saygısını anlamlı düzeyde yordadığı saptanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular, bireylerin benlik saygısına etki edebilecek erken dönem yaşantıları ve gelişimsel faktörlerin anlaşılması bakımından literatüre katkı sunmaktadır. Araştırma bulgularının gelecekteki araştırmalarla desteklenebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocukluk Çağı Travması, Benlik Saygısı, Kimlik Gelişimi

ABSTRACT

This research was conducted to examine the relationship between childhood traumatic experiences, self-esteem and identity development in young adults. Participants of the study were 256 young adults (149 women and 107 men) residing in the province of Istanbul and volunteered to take part in the study. Personal Information Form, Childhood Trauma Scale, Rosenberg Self-Esteem Scale, Dimensions of Identity Development Scale were used to collect the personal information of the participants. ANOVA and t-test were used as comparison tests in the analysis of the scores obtained from the scales. Pearson Correlation and multiple regression analysis were applied to examine the relationship between variables and their predictive effect. In the study, the self-esteem, identity development and childhood trauma dimensions of the participants were compared with various sociodemographic variables. According to the findings, a significant difference was found in identity development, self-esteem and childhood trauma scores in terms of gender, parental education level and income level variables. When the relationship between childhood traumas, self-esteem and identity development variables was examined, a negative and significant relationship was found between childhood traumas and self-esteem. In addition, there is a positive relationship between childhood traumas and negative identity development dimensions; A negative and significant relationship was found with the dimensions of positive identity development. When the relationship between self-esteem and identity development is examined, there is a negative relationship between negative identity development dimensions and self-esteem; A positive and significant relationship was found with the dimensions of positive identity development. Self-esteem of individuals is negatively and significantly predicted by emotional neglect and emotional abuse from childhood traumas. In addition, it was found that identity development significantly predicted self-esteem. The findings obtained in the study contribute to the literature in terms of understanding the early experiences and developmental factors that may affect the self-esteem of individuals. It is thought that the research findings can be supported by further research.

Keywords: Childhood Traumas, Identity Development, Self-Esteem

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLolar LİSTESİ.....	v
KISALTMALAR.....	vii
EKLER LİSTESİ.....	viii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ

1.Çalışmanın Problemi.....	3
1.2 Çalışmanın Amacı.....	4
1.3 Çalışmanın Önemi.....	4
1.4 Araştırmanın Hipotezleri.....	5
1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.6 Araştırmanın Varsayımları.....	6
1.7 Tanımlar.....	6

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 Genç Yetişkinlik.....	8
2.2 Travma Tanımı.....	11
2.2.1. Çocukluk Çağı Travmaları Tanımı.....	11
2.2.2. Çocukluk Çağı Travmaları Türleri.....	12
2.2.3. Çocukluk Çağı Travmalarının Etkileri.....	14
2.3 Benlik Saygısı Tanımı.....	15
2.3.1 Benlik Saygısının Gelişimini Etkileyen Faktörler.....	16
2.3.2. Genç Yetişkinlikte Benlik Saygısı.....	16
2.4 Kimlik Gelişimi Tanımı.....	20
2.4.1. Kimlik Gelişimini Açıklayan Kuramlar.....	20
2.4.2. Genç Yetişkinlikte Kimlik Gelişimine Etkileyen Faktörler.....	21
2.5 Genç Yetişkinlikte Çocukluk Çağı Travmaları, Kimlik ve Benlik Saygısını İnceleyen Çalışmalar.....	22

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE TEKNİKLER

3.1 Çalışmanın Amacı	26
3.2 Çalışmanın Modeli	26
3.3 Çalışmanın Evren ve Örneklemi	26
3.4. Veri Toplama Araçları.....	26
3.4.1. Kişisel Bilgi Formu.....	27
3.4.2. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ).....	27
3.4.3 RBSÖ (RBSÖ).....	27
3.4.4 Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği (KGBÖ)	27
3.5. Veri Analizi	28

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Betimsel İstatistikler.....	31
4.2. Korelasyon ve Regresyon Bulguları.....	34
4.3. Karşılaştırma Bulguları	39
TARTIŞMA	63
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	69
KAYNAKLAR	72
EKLER.....	80

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, RBSÖne İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri	29
Tablo 2. Korelasyon Katsayısına İlişkin Sayısal Sınırlar	30
Tablo 3. Demografik Değişkenlere Göre Dağılım.....	31
Tablo 4. Katılımcıların Yaşlarına, Kardeş Sayısına, Kardeş Sırasına Ait Tanımlayıcı Değerler	32
Tablo 5. Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, RBSÖne Ait Tanımlayıcı Değerler	33
Tablo 6. Eğitim Durumu, Anne Eğitim Durumu, Baba Eğitim Durumu Değişkenleri ile RBSÖ, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin İlişkinine Ait Bulgular	34
Tablo 7. Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ile RBSÖnin İlişkinine Ait Bulgular.....	35
Tablo 8. Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği ile Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin İlişkinine Ait Bulgular	36
Tablo 9. Kimlik Gelişiminin Boyutlarının Benlik Saygısını Yordaması.....	37
Tablo 10. Çocukluk Çağı Travmalarının Benlik Saygısını Yordaması	38
Tablo 11. Cinsiyet Değişkenine Göre RBSÖ, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Kıyaslanması	39
Tablo 12. Çalışma Durumu Değişkenine Göre RBSÖ, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Kıyaslanması	40
Tablo 13. Medeni Durum Değişkenine Göre RBSÖ, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Kıyaslanması	41
Tablo 14. Çocuklukta Aile Gelir Durumu Değişkenine Göre RBSÖ, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Kıyaslanması.....	42

Tablo 15. Eğitim Durumu Değişkenine Göre RBSÖ, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Kıyaslanması..... 43

Tablo 16. Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre RBSÖ, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Kıyaslanması..... 45

Tablo 17. Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre RBSÖ, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Kıyaslanması..... 50

Tablo 18. Aile Tutumu Değişkenine Göre RBSÖ, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Kıyaslanması..... 56

KISALTMALAR

- Ç.Ç.T** : Çocukluk Çağı Travması
Ç.Ç.T.Ö : Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği
K.G.B.Ö : Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği
R.B.S.Ö : Rossenberg Benlik Saygısı Ölçeği
D.S.Ö : Dünya Sağlık Örgütü
W.H.O(World Healt Organization) : Dünya Sağlık Örgütü
UNICEF : Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Formu

EKLER LİSTESİ

EK-1 Kişisel Bilgi Formu

EK-2 Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği

EK-3 Rossenberg Benlik Saygısı Ölçeği

EK-4 Kimlik Gelişimi Boyutları Ölçeği

Ek- 5 Etik Kurulu Onayı

ÖNSÖZ

Araştırmamda desteğinden ve bana kattıklarından, gösterdiği sabırdan dolayı kıymetli hocam Dr.Öğr. Üyesi Aman Sado ELEMÖ'ya teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Bütün eğitim hayatım boyunca beni maddi manevi destekleyen, eğitime hep önem veren canım anneme, kıymetlim ağabeyim Zeki Karaçavuşoğlu'na, beni hep dinleyerek destekleyen canım kardeşim Galip'e, ve canım ablalarım (Sevda ve Meryem) sonsuz teşekkür ederim.

Bu süreçte yanımda olduklarını ve olacaklarını hissettiren kıymetli dostlarım Kübra TAŞYAPAR ve Gurbet BALIKÇI'ya teşekkür ederim. Canım Ronahi Çelik'e ve destek veren, beni motive eden tüm arkadaşlarıma sonsuz teşekkür ederim.

GİRİŞ

Çocukluk çağı travmaları bireyin ihmal ve istismar dışındaki birçok olayı da kapsamaması (bir olaya tanık olma, veya bir olaya zorla maruz kalma) da olabileceğinden dolayı araştırmada istismar ve ihmalin de tanımlanmasında araştırmaya daha açıklık getireceği düşünüldüğünden ihmal ve istismar kavramlarının da açıklanması uygun görülmüştür. (Demirkapı E. Ş., 2013). Travmatik olaylar bazı kişilerde farklı spektrumlara yol açabilmektedir. Bunlardan ikisi kimlik ve benlik saygısıdır.

Coopersmith benlik saygısını, bireyin kendini değerli, anlamlı, yetenekli, başarılı ve önemli algılama derecesi olarak da tanımlamaktadır. Kişi karşılaştığı ve farkında olarak hemen hemen her nesneye karşı bir tutum veyahut davranış geliştirebilir. Oluşan bu tutum ve davranışlar zamanla kişinin nesneye karşı duygu, düşünce ve davranış belirlemede önemli bir belirleyici olur. Kişi yine bu nesnelere veya başkalarına karşı bir tutum geliştirdiği gibi aynı zamanda kendi benliğine karşı da bir tutum geliştirmeye başlar. Kişinin kendi benliğine karşı oluşturduğu bu tutum benlik saygısı olarak da ifade edilmektedir. (Kaya & Saçkes). Benlik saygısının yüksek veya düşük olması bireyin özel, sosyal ve iş hayatında birçok noktada etkili olduğu söylenebilir. Yüksek benlik saygısına sahip birey, özel hayatında kendine güvenen, iş hayatında tüm sorunlara rağmen baş etme mekanizması geliştiren, sosyal hayatında sevilen, tercih edilen taraf olur. Benlik saygısı çok faktörlü olup değişkenlik gösterebilmektedir. İyi şartlardaki çevresel ve aile koşulları yüksek benlik saygısına ve yine kötü şartlardaki çevresel ve aile koşulları düşük benlik saygısına sebep olabilir. Diyebiliriz ki benlik saygısı sabit değildir. Zamana, olaylara, kişi ve kişilere göre değişkenlik gösterebilir.

İnsan değişken bir varlıktır. Değişimle beraber de gelişen bir varlık. Yani sürekli bir devinim vardır. Bu değişim ve gelişimin olduğu en önemli iki dönem de çocukluk ve ergenlik dönemidir. Dolayısıyla kazanılan değişim ve gelişim çocukluk ve ergenliğin kimlik gelişimini oluşturur diyebiliriz. Literatürde birçok kuramcı kimliği farklı tanımlamışlardır. Kimlik gelişimi literatüründe Erikson' un Psikososyal gelişim kuramından söz edebiliriz. Erikson' a göre kimlik gelişimi süreci iki dinamik ögenin karşılıklı etkileşimidir. Kimlik duygusu ve kimlik karmaşası olarak ifade eder.

Marcia'nın birçok kimlik incelemesi sonucu kimlik ve benliğin yapılanmasını bir kavramsallaştırma olarak tanımlamaktadır. (Çok & Morsünbül, 2014). Bu bilgiler doğrultusunda çalışmamızda, genç yetişkinlerde çocukluk çağı travmalarının benlik saygısı ve kimlik gelişimi ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde, çalışmanın problemi, çalışmanın amacı, çalışmanın yöntemi, çalışmanın hipotezleri, çalışmanın kapsam ve sınırlılıkları, varsayımlara, ilgili kavramların tanımlarına ve kısaltmalara yer verilmiştir.

1.1 Çalışmanın Problemi

Yaşam devingendir ve bununla beraber insan da sürekli değişir ve gelişirler. Bu değişimi en yoğun olduğu dönem de ergenlik dönemidir. Ergenlik dönemi ortalama 10-18 yaş arasında olduğu öne sürülmektedir. Erikson'a göre kimliğin gelişim kazanması için en belirgin dönemdir. (Atak, 2013). Çocukluk ve ergenlik döneminin tamamlanmasındaki genç erişkinlik dönemi de yaşanan olayları beraberinde farklı şekillerde ortaya koyar. Her çocuğun, sağlıklı ve şiddetten uzak bir hayat yaşamaya hakkı vardır. Her geçen yıl artmakla beraber dünyada milyonlarca çocuk, fiziksel, cinsel veya duygusal istismara maruz kalmakta ya da dolaylı olarak tanık olmaktadır. Çocukluk çağındaki bu yaşantılar kurbanların, fiziksel ve ruhsal sağlık iyilik hallerinde ve gelişimlerinde ciddi etkilere sebep olduğunun evrenselliğine dair bir sorun olarak bakılmaktadır. (Gülçin, 2012). Çocukluk çağında yaşanan bu olumsuz olaylar, duygusal veya fiziksel istismar, ihmal; bireyin çocukluk ve ergenlik dönemini tamamladıktan sonraki genç yetişkinlikteki yaşamı dorudan veya dolaylı yoldan etkilemektedir. Yine genç yetişkinlik dönemi ile gelişen beraberinde kimlik gelişimi ve benlik saygısı yaşamın hemen her yerindedir. Bireyin iş hayatında, sosyal hayatında, özel hayatında ciddi rol almaktadır. Çocukluk çağındaki yaşanan her travma ruhsal veya fiziksel birey genç yetişkinliğe eriştiğinde de takip eder. Bireyin kimlik gelişimi ve benlik saygısı her dönemde farklı şekillerde ortaya çıkar. Kişinin kendini iyileştirebilme kapasitesi, baş etme mekanizmaları, kültürel, sosyoekonomik durum, eğitim vs. bireyin düşük veya yüksek benlik saygısını kazanmasında rol almaktadır. Yine beraberinde kimlik gelişimi, geçirilen sağlıklı ergenlik dönemi ile , yaşanan çocukluk çağı travmalarına rağmen baş etme becerileri yüksek olabilir. Bu

araştırmanın problem cümlesi, çocukluk çağı travmaların genç yetişkinlikte bireyin benlik saygısını ve kimliğinin gelişimini nasıl şekillendirdiğini açıklamaktır.

1.2 Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı çocukluk çağı travması yaşayan genç bireylerin, yetişkinlikte edindikleri benlik saygısı ile kimlik gelişimi arasında bir ilişki olup olmadığını saptamaktır. Bu bağlamda genç yetişkin bireylerle multidisipliner şekilde çalışılacaktır. Çalışmanın sonucunda ortaya çıkan bulgular ile alandaki çalışmalara katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

1.3 Çalışmanın Önemi

Aile çocuğun ihtiyaç duyduğu bakımı, sevgiyi, korumayı ve desteği, gelişimin ilerleyen yıllarındaysa özerkleşmesini ve bireyleşmesini sağlayan en önemli yapı taşıdır. Sağlıksız bir gelişim ortamında büyüyen kişilerin daha sonraki yıllarda, gelişimsel, ruhsal, kişilerarası iletişim ve toplumsal problemlerle karşı karşıya gelmesi daha yüksektir. Bu nedenle çocukluk çağı travmaları ve örselenmeleri yaşantıları ön planda ve en çok konuşulan konulardan biridir. (Ayça, 2019). Çocuklukta yaşanan travmatik yaşantıların yaşamımızın her alanında ortaya çıkma ihtimali vardır. Bu ihtimaller birçok değişkeni de beraberinde getirir. Benlik saygısını ve kimliğin gelişimini.

Dünyada yaşanan çeşitli toplumsal veya aile içi olumsuz olaylardan öncelikle çocukların etkilendiği bilinen bir gerçektir. Yapılan bilimsel araştırmaların sonuçlarına göre, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları çocuklukta kalmıyor ve erişkin dönemi de etkiliyor. Doğrudan veya dolaylı olarak yaşanan çocukluk çağı travmaları bireyin tüm yaşantısını etkiliyor. Yaşanan veya tanık olunan olumsuz olaylarla baş edebilmek ve bunun için mücadele etmek çocuğun dayanıklılığını da bu noktada arttırmaktadır. Bu araştırmanın sonucunda elde edilecek bulgular, çocukluk çağı travmalarına maruz kalmış bireylerin benlik saygıları ve kimlik gelişimi arasındaki ilişkiye ışık tutması açısından önemlidir. Bu çalışmadan elde edilecek sonuçlarla, çocukluk çağı travmalarının yetişkinlikteki olumsuz sonuçlarının benlik saygısı ile kimlik gelişimi

arasındaki ilişki ele alınarak genç yetişkinlerin sağlıklı bir dönüşüme nasıl katkı sağlayacağı hedeflenmiştir.

Bu araştırmanın bulgularına bağlı olarak, travma yaşamış genç yetişkinlerin psikolojik durumları ile ilgilenen kurum ve kuruluşlar (Halk Ruh Sağlığı Merkezleri, Sosyal Hizmetler Kurumları, Çocuk Esirgeme Kurumları) bilgilenmeleri için önemlidir.

Bu konu üzerinde yapılan çalışmalarda kimlik gelişimi üzerine kısıtlı çalışma olması sebebi ile katkı sağlanacağı yönünden önem taşımaktadır.

1.4 Araştırmanın Hipotezleri

“Genç yetişkinlerin çocukluk döneminde yaşadığı travmaların bireyin benlik saygısı ve kimlik gelişimi arasında bir ilişki var mı?” sorusu üzerine aşağıdaki hipotezlerin araştırılması amaçlanmıştır.

H¹: Çocukluk çağı travmaları ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H²: Benlik saygısı ile kimlik gelişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H³: Çocukluk çağı travmaları ile kimlik gelişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H⁴: Cinsiyet değişkenine göre çocukluk çağı travmaları, benlik saygısı ve kimlik gelişimi puanları anlamlı farklılık göstermektedir.

H⁵: Kardeş sayısına göre çocukluk çağı travmaları, benlik saygısı ve kimlik gelişimi puanları anlamlı farklılık göstermektedir.

H⁶: Doğum sırasına göre çocukluk çağı travmaları, benlik saygısı ve kimlik gelişimi puanları ile doğum sırası arasında anlamlı farklılık göstermektedir.

H⁷: Sosyodemografik değişkenler bakımından (eğitim düzeyi, ebeveyn eğitim düzeyi, medeni durum, çalışma durumu, algılanan ebeveyn tutumu) katılımcıların çocukluk çağı travmaları, benlik saygısı ve kimlik gelişimi puanlarında anlamlı farklılıklar vardır.

1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları

Çevrimiçi anketler olması sebebiyle katılımcıların anketlere nasıl yanıt verdiği hakkında gözlem yapma durumu sınırlanmıştır. Ayrıca çevrimiçi anketlerde katılımcıların anketi yarım bırakma veya taraflı yanıt verme olasılığı daha fazla olabilmektedir. Bu durumlar sınırlılık olarak düşünülebilir. Bu çalışma 256 katılımcı üzerinde çevrimiçi şekilde uygulanmıştır. Araştırmanın bir diğer sınırlılığı ise verilerin ölçeklerle sınırlı kalmasıdır.

1.6 Araştırmanın Varsayımları

Bu çalışma yapılırken birtakım varsayımlar öngörülmüştür. Çocukluk döneminde bireyde meydana gelen travmatik yaşantıların yetişkinliğe ulaştığında benlik saygısı ile kimlik gelişiminin etkisi birbirleriyle ilişkilidir varsayımı doğru kabul edilerek araştırma bu varsayım üzerine şekillenecektir.

Diğer varsayımlar;

1. Çalışmada kullanılan veri toplama araçlarının geçerli ve güvenilirli olduğu varsayılmaktadır.
2. Çalışmaya katılan bireylerin sorulan sorulara objektif ve eksiksiz cevaplar verdiği varsayılmaktadır.

1.7 Tanımlar

Çocukluk Çağı Travmaları: Genel bir bakışla çocukluk çağı travmaları, fiziksel istismar duygusal istismar, cinsel istismar ve duygusal ihmal, fiziksel ihmal, gibi yaşantıları kapsar. (Yöyen, 2016). Bu durumda 18 yaş altındaki çocuklara karşı aktif olarak yapılan fiziksel, duygusal, zihinsel ve toplumsal gelişimlerini zedeleyici her tür davranış istismar; onların beslenme, bakım, gözetim, eğitim gibi ihtiyaçlarının karşılanamaması ise ihmal olarak kabul edilmektedir. (Demirkapı E. Ş., 2013)

Benlik Saygısı: Rossenberg'e göre bireyin kendisine karşı olumlu ya da olumsuz tutumu olarak açıklanmaktadır. Benlik saygısının yüksek ve düşük benlik saygısı

olarak iki boyıtlı olduğunu; yüksek benlik saygısı olan bireyler kendilerini değerli ve saygıdeğer hissederler; düşük benlik saygısı sahip bireyler kendilerinden memnun değillerdir ve kendilerini reddederler. (Güloğlu & Kararmak, 2010)

Kimlik Gelişimi: Literatüre bakıldığında bununla ilgili birçok tanım ve kuram yer almaktadır. En çok etkileyen kuram Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı olduğu görölmektedir. Erikson, kimlik gelişimi sürecini iki dinamik öğenin karşılıklı etkileşimi olarak görmektedir. Birincisi, kimlik duygusu , ikincisi kimlik karmaşasıdır. Kimlik duygusu, bireyin benlik duygusuyla ilgili çeşitli içerikleri işlevsel ve içsel olarak tutarlı bütünler haline getirmesi durumunu anlatmaktadır. Kimlik karmaşası ise, tutarlı ve işlevsel benlik duygusunun yokluğu ve kimlikle ilgili içeriklerin tutarlı bir bütün haline getirilememesini ifade etmektedir. (Morsünbül & Çok, 2014)

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 Genç Yetişkinlik

Genç yetişkinlik dönemi ile farklı tanımlar yer almaktadır literatürde. Bu dönem ergenlikten yetişkinliğe geçişin yaşandığı 18- 25 yaşları arasına denk gelen bir dönemi kapsamaktadır. (Gençtanırım, 2014).

Yetişkinlik, hayat boyu gelişimi ala alan sosyal bilim dalları tarafından kültürel bir kavram olarak kabul edilmektedir. Burada kronolojik yaş, kimin yetişkin olduğunu belirlemekte ana faktördür. Yaş ayrıca dışlayıcı bir özelliktir. Oy verme veya alkol satın alma gibi kültürel olarak belirlenmiş ayrıcalıklarla bağlantılıdır ve bu yüzden yetişkinliğe hem kişisel hem de toplumsal anlamda önem atfedilmiştir. Yetişkin kelimesinin on dokuzuncu yüzyılın sonlarında ön plana çıkan bir kavram haline gelmiştir (Hunter 2009), ancak ilk olarak, geleneksel yetişkinlik tanımları, çekirdek aile, ebeveynlik, kariyer gibi istikrarlı kurumlarla desteklenmiş cinsiyetçi ve katı özellikte olmuştur (Silva 2012). Arnett'in gözlemlediği üzere sosyoloji literatüründe yetişkinliği tanımlamak için kullanılan geleneksel göstergeler muhtemelen kökenlerinin izlerini taşıdıkları için yeni nesil tarafından bir kenara atılmıştır. Yirminci yüzyıl toplumsal cinsiyet kalıpyargıları, sosyal kurumlar ve kariyer yörüngeleri bu değişimin en önemli sebepleri arasında gösterilmiştir (Silva 2012). Bu doğrultuda erişkinlik kavramı aşamalı halde düşünülmüş ve boyutlandırılmıştır.

Jeffrey Arnett, 2000 yılında resmi olarak “genç yetişkinlik kuramını” tanımlamıştır. Takip eden yirmi yılda, gelişim psikolojisi alanındaki araştırmalar, çağdaş toplumda ergenlikten yetişkinliğe girişte farklı bir durumun meydana geldiği görüşünü destekleyen bulguların yer aldığı bir literatürün ortaya çıkmasını sağlamıştır. Literatür bulguları, geleneksel sosyolojik göstergelere (düzenli iş, aileden ayrı yaşama, mali açıdan kendi kendine yeterlilik, evlilik ve çocuklar) güvenmenin, yirmi birinci yüzyıl yaşamının hızı, yönü ve hatta değerleri ile uyumsuz olduğunu belirtmekte ve bu

sözde yetişkin kilometre taşlarının ya önemini yitirdiğini ya da ertelendiğini vurgulamaktadır.

Arnett'in argümanı bazı özellikler taşımaktadır. İlk olarak, Arnett, literatürde biriken epidemiyolojik verileri aktararak yetişkinlik dönemindeki özelliklerin geç ortaya çıkışı üzerinde incelemeler yapmıştır. Sanayileşme sonrasındaki toplumlarda, daha fazla sayıda erişkin birey, ebeveyn evine dönüyor, düzenli bir iş bulmakta zorlanıyor, eğitimlerini uzatıyor, ebeveyn desteğine güveniyor, daha sonra evleniyor ve daha sonra çocuk sahibi oluyor. Bu yüzden, geleneksel erişkinlik kavramının yeniden ele alınıp boyutlandırılması gerektiğini düşünen Arnett (2004) yapmış olduğu araştırmalarda ergenlik ve erişkinlik arasında bir dönemin ortaya çıktığı sonucunu elde etmiştir.

Arnett, gözlemlediği değişikliklerin post-endüstriyel toplumlarda dikkat çekici düzeyde olduğunu ve genç yetişkinliğin sosyal değişimlerle uyum içinde olduğunu ve kültürel farklılıklara rağmen dünya genelinde yaygın olarak benzer niteliklerde olduğunu saptamıştır. Kuramını yirmi birinci yüzyıldaki kültürel özelliklerden yola çıkarak kavramsallaştıran Arnett ve meslektaşları (2011) genç erişkinliğe dair yol haritasının cinsiyet rollerine iş yaşamına, kültürel özelliklere bağlı olarak minör değişiklikler olsa dahi ortak özelliklerin yer aldığı bir süreç olduğunu ifade etmiştir (Arnett ve ark., 2011).

Yetişkinliğe dair inançlara yönelik Arnett, bireylerin yetişkinliğe ulaşması ve bir durum olarak yetişkinlik hakkında nasıl düşündüğüyle ilgilenmiştir. Yaptığı çalışmalarda, finansal özgürlük dışında, genç yetişkinlerin birtakım bilişsel ve zihinsel özelliklere sahip olduğu sonucunu elde etmiştir. Bu özellikle ve inançlar arasında, bağımsız karar verme ve sorumluluk alma isteği yer almaktadır. Aynı araştırmada, katılımcıların büyük çoğunluğunun genç yetişkinliği tanımlarken ne yetişkin ne ergen ya da ergenlik sonrası gibi ifadeleri kullandığı belirtilmiştir. Genç yetişkinlik bu yönüyle Arum ve Roksa (2011) tarafından belirtildiği gibi bir istikrarsızlık barındırmaktadır.

Gelişimsel bir evre olarak genç yetişkinlik ele alındığında, Arnett, genç yetişkinliğin, belirli bir kültürel dönüşümle ilişkili olarak ortaya çıkan gerçek bir gelişim evresi olduğunu ileri sürmüştür. Bu görüşü destekleyen ise genç yetişkinliğin günümüz koşulları, ikilemli durumların ve zorlukların olduğu dolambaçlı yollarla karakterize olduğunu ileri sürmüştür (Arnett, 2004). Dolambaçlı yollar olarak nitelendirilmesinin sebebi ise, günümüzde bireylerin ekonomik ve sosyokültürel olarak daha fazla güçlükle karşılaştığı ve geleneksel ve geçmiş koşullara kıyasla kendini gerçekleştirme ve kimlik gelişiminin zorlaşmasıdır. Arnett (2004), kimlik gelişimiyle ilişkilendirilen kariyer ve evlilik gibi önemli aşamaların eskiye kıyasla elde edilmesi güçleşen aşamalar olduğu ve bu yüzden genç yetişkinlik döneminin ayrıca ele alınmasının önemli olduğunu ileri sürmektedir. Öte yandan, Arnett (2004), bunun araştırmacılar tarafından tanımlanan “yetişkinliğe geçişin” bir versiyonu veya bu sürecin patolojik bir uzantı olmadığını vurgulamaktadır. Araştırmacılar arasındaki fikir birliği ise genç yetişkinlerin sadece yetişkin olarak nitelendirilmemesi gerektiği, daha ziyade, dönemin kendisinin ayrıca ele alınması gereken bir aşama olduğu yönündedir (Syed 2015). Arnett'in genç yetişkinlikle ilgili olarak evrensel bir tanım oluşturma çabası olmamıştır, ancak genç yetişkinliğin bir ülkenin ve topluluğun iyi oluşuna, küreselleşmeyle olan ilişkisine ve eğitim ve mesleki fırsatlara bağlı olduğunu belirtmiştir.

Arnett, genç yetişkinlik olgusunu yeni bir gelişim evresi olarak konumlandırırken, popüler sosyoloji literatüründe ve Y kuşağına ilişkin gelişim araştırmalarında bu kavram iki eğilime eleştiri getirmektedir (Twenge ve Campbell 2009). Kuşaklardaki aşamaların geçici olarak görülmesinden farklı olarak kendi “kuramını” popüler basında ve bazı akademik literatürde bin yıllara ilişkin takma adlardan ve daha sert yorumlardan açıkça ayırarak, genç yetişkinliğin yalnızca bu döneme özgü olmadığı ve herhangi bir kültürde yetişkinliğe geçmenin yeni bir yolu olduğu konusunda ısrar etmektedir (Arnett 2007). Ayrıca Arnett ve bu görüşü destekleyen diğer araştırmacılar, gelişim psikolojisindeki aşamalar fikrinden uzaklaşarak, sistem teorisi ve yaşam boyu gelişim yaklaşımı gibi insan gelişiminin süreç odaklı tanımlamalara destek olan bir çerçeveye sağlamıştır (Gilleard ve Higgs 2016).

2.2 Travma Tanımı

Travma kavramı esasında “tüm organizmada yıkıcı bir reaksiyona” neden olan yara veya darbe olarak tanımlanmıştır (Leys, 2000, s. 19). Bununla birlikte, psikoloji alanında travma kavramı, travmatik stresi ve bunun hem fiziksel hem de psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisini içerecek şekilde önemli ölçüde değişmiştir (Cross ve ark., 2017). Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı'na (5. baskı, DSM-5) göre travmatik olaylar, tehdit veya fiili fiziksel saldırı, tehdit veya fiili cinsel şiddet, kaçırılma veya rehin tutulma gibi olaylarla ilişkilendirilir ancak bunlarla sınırlı değildir (Amerikan Psikiyatri Derneği, 2013). Ayrıca, kişilerarası travma türleri, çocuklukta fiziksel ve duygusal istismar ve/veya ihmalin yanı sıra çocuklukta cinsel istismarı içerebilir (Bernstein ve ark., 1994). Çocukluk travmasının literatürde çocukluk çağı kötü muamelesi, çocuklukta yaşanan sıkıntılar ve olumsuz çocukluk deneyimleri ile birbirinin yerine kullanılmaktadır.

Araştırmalar, çocukluk çağı travmasının yetişkinlikte ruhsal ve fiziksel sağlığın kötüleşmesiyle ilişkili olduğunu göstermiştir. Daha spesifik olarak, çocukluk çağı travması öyküsü olan bireyler, yürütücü işlev ve duygu düzenlemede eksiklikler sergilemiştir (Vares ve ark., 2016). Bununla birlikte, çocukluk çağı travmasının yetişkinlikteki sonuçlarına yönelik daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğu düşünülmektedir (Sharp, Miller ve Heller, 2015).

Amerikan Psikiyatri Derneği'ne (2013) göre travma, kişinin fiziksel bütünlüğünü, yaralanmayı ve ölümü tehdit eden ve böylece terör, dehşet veya çaresizlik duygularına neden olan olay ve deneyimleri içermektedir. Bu olay ve deneyimler, fiziksel istismar, cinsel istismar, aile içi şiddet, toplumsal veya okul şiddeti, tıbbi travma, terör eylemlerine tanık olmak, savaşa maruz kalmak, doğal veya insan kaynaklı afetler, trafik kazası gibi olayları içermektedir.

2.2.1. Çocukluk Çağı Travmaları Tanımı

Çocukların travmatik bir olaya tepkileri ve tepkileri farklılık gösterse de çocukluk çağı travmasının kısa süreli ve uzun süreli problemlere neden olduğu ve bu durumun davranış değişiklikleri, psikolojik ve/veya duygusal belirtilerle kendini

gösterdiği gözlenmiştir. Ek olarak, yaygın veya kronik travmaya maruz kalan çocuklar genellikle gelecekte yaşamaları muhtemel mağduriyetlere karşı savunmasızdır. Bazı çocuklar ilerleyen dönemlerde Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB) semptomları geliştirirken, bazı çocuklarda, yeni korku veya endişelerin gelişmesi, uyku bozuklukları, normal aktivitelere ilgi kaybı, öfke, üzüntü ve sinirlilik gibi semptomlar görülebilmektedir (Dünya Sağlık Örgütü, 2008).

Çocukluk çağı olumsuz deneyimleri (Adverse Childhood Experiences – ACE) olarak adlandırılan ve çocukluk dönemindeki travmatik deneyimler olarak tanımlanan olaylar arasında ekonomik zorluklar, ebeveyn boşanması, madde bağımlılığı sorunu veya ruhsal bozukluğu olan biriyle yaşama, şiddete, fiziksel, cinsel veya duygusal istismar veya ihmale tanık olma veya maruz kalma, ebeveyn veya bakımverenin ölümü ve ırk, etnik köken, cinsiyet gibi özellikler nedeniyle ayrımcılık ve haksız muameleye maruz kalma yer almaktadır (Norman ve ark., 2012).

Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları, kişinin psikolojik uyumu üzerinde önemli ölçüde etkili olduğu bilinmektedir (Norman ve ark., 2012). Başlangıçta cinsel istismarın kişinin ruhu üzerindeki etkilerine odaklanılırken, son yıllarda odak, duygusal fiziksel ve ihmal gibi diğer istismar türlerine doğru genişlemiştir (Briere & Runtz, 1990).

2.2.2. Çocukluk Çağı Travmaları Türleri

Krug ve meslektaşları (2002), çocuklara yönelik fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar ve ihmal olmak üzere dört tür çocukluk çağı travması olduğunu belirtmektedir. Fiziksel istismar, çocuğa yönelik fiziksel zarara neden olan veya zarar verme potansiyeli bulunan eylemler olarak tanımlanır. Cinsel istismar, çocuğun cinsel tatmin ve sömürü için kullanılmasına yönelik eylemlerdir. Duygusal istismar, çocuğa uygun ve duygusal açıdan destekleyici bir ortamın sağlanamamasıdır. İhmal ise çocuğun gelişimi için gerekli sağlık, beslenme, barınma, eğitim, duygusal gelişim, güvenli yaşam koşulları gibi alanlardaki ihtiyaçlarının karşılanmaması olarak tanımlanmaktadır (Krug ve ark., 2002). Bazı araştırmacılar (Bernstein ve ark. 2003) çocuklukta ihmal duygusal ihmal ve fiziksel ihmal olarak ikiye ayırmaktadır.

Travmatik olaylar, neden oldukları ani zarardan çok, kişinin kendine ve dünyaya bakışını yeniden değerlendirme becerileri etkilemesi nedeniyle büyük zararlar verir (Condly, 2006). Çocuk ihmali, çocuklara kötü muamelenin en yaygın, ancak ampirik olarak en az çalışılan şeklidir. Zayıf bilişsel gelişimin, çocuk ihmalden kaynaklanan olumsuz beyin gelişiminden kaynaklanabileceği varsayılmaktadır (De Bellis, 2005).

Çocuk ihmali bir suç eylemidir ve 18 yaşın altındaki bir çocuğa ciddi fiziksel veya zihinsel zarar verme riski oluşturan veya bu riske yol açan bir ebeveyn veya bakıcı tarafından önemli bir bakım ihmali olarak tanımlanır. Çocuk ihmali, fiziksel, tıbbi, eğitimsel ve duygusal ihmal olarak tanımlanmaktadır (De Bellis, 2005).

Fiziksel ihmal ve istismarı ve kötü muamele ile sonuçlanır. Fiziksel ihmal, “terk edilme, gözetim eksikliği ve çocuğun temel beslenme, giyim, hijyen ve güvenlik ihtiyaçlarının karşılanmaması” olarak tanımlanmaktadır (De Bellis, 2005)

Çocukluk travmasının hem kısa hem de uzun vadeli etkileri daha önce birçok araştırmada ele alınmıştır. Özellikle, anksiyete (panik ve fobiler dahil), depresyon ve öfke çocuk istismarı ile ilişkilendirilmiştir (Briere & Jordan, 2009). Briere ve Jordan (2009) ayrıca, çocuklukta kötü muamele veya ihmalin genellikle erken yaşlarda ortaya çıkması nedeniyle, mağdur çocukların yetişkinlikte reddedilme, terk edilme sorunları, istikrarsız veya kaotik ilişkiler, başkalarına güvenme sorunları ve yakınlık konusunda kararsızlık yaşama risklerinin daha fazla olduğunu belirtmişlerdir.

Duygusal ihmal, bağlanma bozuklukları gibi olumsuz davranışlara neden olabilir (Gabler, 2004) ve psikolojik bakımı reddetme veya geciktirme; çocuğun şefkat, duygusal destek, dikkat veya yeterlilik ihtiyaçlarına yetersiz ilgi göstermek, çocuğu aile içi şiddete maruz bırakmak ve çocuğun uyumsuz davranışlarına izin vermek olarak tanımlanabilir (De Bellis, 2005).

Diğer anormal davranışlar arasında madde kötüye kullanımı, duygularla ilişkisizlik, anılar, dissosiyasyon bozukluklarına neden olur. Briere ve Jordan (2009) tarafından, cinsel kompülsiyonlar, tıknırcasına yeme, dürtüsellik intihar eğilimi ve kendini yaralama gibi dikkat dağıtıcı eylemler yoluyla çocukluk travmasından

kaynaklanan olumsuz içsel durumları azaltmak için kullanılan dış aktiviteler olan Gerilim Azaltma Davranışlarının olduğu ileri sürülmektedir.

2.2.3. Çocukluk Çağı Travmalarının Etkileri

Kronik ve tekrarlayan travmalardan etkilenen çocuklar, genellikle yaşlarına uygun olanın ötesinde birçok ciddi kaygı ve stres faktörüyle karşı karşıya kalırlar. Yüksek düzeyde stres yaşamak, kişiyi çeşitli sağlık ve davranış sorunlarına karşı daha savunmasız hale getirmektedir. Örneğin, travmatik deneyimlere maruz kalma, gelecekteki fiziksel sağlık, akademik performans ve sosyo-duygusal ve psikolojik sağlık üzerinde zararlı sonuçları beraberinde getirmektedir (Hunt ve ark., 2017). Beden ve zihin, strese uyumu kolaylaştırmak için çalışan otonom sinir sistemi aracılığıyla birbirine bağlıdır (McEwen, 2005, 2012). Toksik strese uzun süreli maruz kalmak, baş ağrısı, karın ağrısı, aşırı yeme ve uyuşturucu veya tütün kullanımı gibi sorunları beraberinde getirebilmektedir (Shonkoff & Garner, 2012; Strine ve ark., 2006).

Yapılan araştırmalara göre, kortizondan etkilenen hipokampus, beynin ön loblarındaki nöronları küçülterek hipokampusu bozabilir ve bilişsel kapasiteyi azaltabilir. Ek olarak, kronik strese maruz kalmak, amigdalaadaki nöronların işleyişini bozabilir ve bu da duygu düzenleme, empati ve sosyal işlevsellikte azalmaya neden olabilir (McEwen, 2012).

Çocukluk çağı travmasının sonuçları, gelişimin herhangi bir evresinde başlayabilir, ani veya gecikmeli olabilir ve çok az veya hiç etkisi olmayandan yıkıcı sonuçlara kadar değişkenlik gösterebilir. Blaustein (2013) bazı öğrencilerin travmatik deneyimlerden etkilenmemiş gibi görünebileceğini veya toparlanmış gibi görünebileceğini, diğerlerinin ise uzun süre mücadele ettiğini belirtmiştir. Travmaya maruz kalan çocukların bazılarının arkadaşları olabilir ve okulda iyi performans gösterebilir, bazı çocuklar anti-sosyal davranışlar sergileyebilir veya okulda başarısız olabilir. Çocukluk çağı travmasının etkisi, travmanın türü veya yoğunluğundan ziyade, gençlerin gelişim aşaması ve destek ve inanç sistemleri gibi diğer faktörlere bağlıdır (Woodbridge ve ark., 2016). Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları olan her çocuk okulda zorluk çekmese de yapılan araştırmalarda, çocukluk travmasının potansiyel olarak

ciddi olumsuz akademik ve sosyal yansımaları beraberinde getirmektedir. Gençler genellikle travmayla sağlıklı bir şekilde başa çıkmak için psikolojik ve fiziksel araçları geliştirme fırsatı bulamadan travmatik olaylara maruz kalırlar ve sonuç olarak, bu deneyimlerden kaynaklanan fiziksel ve psikososyal stres, travmadan etkilenmiş gençleri çeşitli nörolojik, fiziksel, psikolojik, sosyal-duygusal, akademik ve davranışsal zorluklara ve bozukluklara yatkın hale getirir (Redwood ve ark., 2010).

Toksik strese maruz kalma ve çocukluk çağı travması, beyin üzerinde önemli bir nörofizyolojik etkiye sahiptir. Gençlerin gelişim evrelerinde travma meydana geldiğinde, beyin yapısı ve işlevi değişebilir ve bu da bilişsel ve nöropsikolojik eksikliklere yol açabilir (Gabowitz, Zucker & Cook, 2008). Nörogörüntüleme, karmaşık travmanın yapısal beyin farklılıklarına yol açabileceğini ileri sürmektedir. Örneğin, Gabowitz, Zucker ve Cook'a (2008) göre, bu beyin farklılıkları toplam beyin hacminde azalmayı içerebilir. TSSB teşhisi konan gençlerin, hafıza ve duygu düzenleme ile ilgili olan hipokampus hacminde azalma olduğu görülmüştür. Ek olarak, nörogörüntüleme çalışmaları, travmaya maruz kalma nedeniyle beyindeki ayna nöronların işlevinin bozulmasının, bağlanma sorunlarına yol açabileceğini göstermiştir ve bu da öz-düzenleme, stres yönetimi, empati veya zeka gelişimi gibi işlev ve becerilerde gecikmelerle ilişkili olabileceği belirtilmiştir.

2.3 Benlik Saygısı Tanımı

Araştırmacılar, benlik saygısı yapısını incelemeye ve onu kısaca tanımlamaya çalıştılar. Terim, Sosyolog Morris Rosenberg (1965) tarafından kendini geliştirme ve kendine değer verme duygusu olarak ortaya çıkmıştır. Öte yandan, Nathaniel Branden benlik saygısını ruhsal ve fiziksel sağlığın temeli olarak tanımlamış ve yokluğunun depresyon, kaygı, akademik ve mesleki başarısızlık, alkol ve uyuşturucu kullanımı cinsel bozukluklar gibi çeşitli problemlerle ilişkili olduğunu ileri sürmüştür. Ayrıca, Abraham Maslow'un ihtiyaçlar Hiyerarşisi, benlik saygısını fizyolojik, güvenlik, sevgi ve ait olma ihtiyaçlarından sonra dördüncü sıraya yerleştirmiştir. Maslow'a göre, benlik saygısının hem kendisinin hem de başkalarının kişinin başarılarını tanıması ve takdir etmesi bakımından iki yönlüdür ve kişinin kendisine saygı duyma, sevme ve kendine özen gösterme yeteneğinin bununla bağlantılıdır (Maslow, 1987). Benlik

saygısının kesin bir tanımının olmamasının nedenlerinden biri, farklı yaklaşımlardan gelen çeşitli araştırmacılar tarafından ele alınmış olmasıdır. Örneğin, psikodinamik yaklaşıma göre, benlik saygısını çeşitli başa çıkma stratejileri ışığında gören bilişsel bir davranışçının aksine, kökenini gelişimsel bir bakış açısından almaktadır. Öte yandan, sosyal psikologlar, benlik saygısını tutum ve sosyal bağlarla ilişkili olarak açıklar ve hümanist düşünce okuluna abone olanlar ona deneyimsel bir boyut verir (Reasoner, 2010). Bu farklılıklar benlik saygısının belirli boyutlarını ve bunların hem içsel hem de dışsal olarak nasıl ortaya çıktığını vurgularken, benlik saygısı teriminin davranışsal, bilişsel ve duygusal unsurları kapsadığı konusunda bir fikir birliği vardır.

Benlik saygısı, kişinin öznel gerçekliğine dayalı olarak sürekli değişen dinamik bir öz değerlendirme olarak tanımlanır (Martin-Albo ve ark., 2007). Benlik saygısı alanındaki araştırmalar, fiziksel ve zihinsel iyi oluş, başa çıkma mekanizmalarını kullanma kapasitesi, ebeveynlik stilleri ve romantik ilişkilerle ilgili bağlantısını incelemiştir ve psikolojik araştırmalar kapsamında benlik saygısı temel bir konu olarak nitelendirilmiştir (Tomaka, Morales-Monks ve Shamaley, 2014).

2.3.1 Benlik Saygısının Gelişimini Etkileyen Faktörler

Benlik saygısı, operasyonel olarak çeşitli şekillerde tanımlanan psikolojik bir yapıdır. Rosenberg (1965), benlik saygısını, kişinin kendine karşı olumlu ya da olumsuz tutumu olarak tanımlamıştır. Coopersmith (1967), benlik saygısının hem bir kişinin ne kadar yetkin olduğuna (örneğin, başarılı, yetenekli, önemli, başarılı) ilişkin algı düzeyi ve bir kişinin kendini kabul etme veya reddetme tutumu olduğuna inanıyordu. Ayrıca benlik saygısı, bir değerlilik ve kabul duygusu olarak da tanımlanmıştır (Guindon, 2002). Benlik saygısının, bireylerin kendilerinin çeşitli yönlerini değerlendirdiklerinde deneyimledikleri doğuştan gelen bir duygusal tepki olduğuna inanılmaktadır (Heatherston ve Wyland, 2003).

2.3.2. Genç Yetişkinlikte Benlik Saygısı

Bu değerlendirme süreci genellikle öz değerlendirmeyi (kendini kendi iç standartlarıyla karşılaştırma) ve başkalarını değerlendirmeyi (örneğin sosyal karşılaştırma) içerir. Dolayısıyla benlik saygısı, psikoloji alanında çalışılan, yönüne

bağlı olarak olumsuz ya da olumlu benlik değerlendirmeleri ve sonuçları olabilen önemli bir kavramdır (Şahin ve ark., 2014). Örneğin, düşük veya olumsuz benlik saygısı, yalnızlık, stres, kaygı ve depresyon gibi olumsuz sonuçlarla ilişkilendirilmiştir (Sowislo & Orth., 2013). Tersine, yüksek veya pozitif benlik saygısı, daha fazla yaşam doyumu, daha fazla iyimserlik, mutluluk, umut (Heaven & Ciarrochi, 2008), daha iyi başa çıkma stratejileri gibi faydalı sonuçlarla ilişkilendirilmiştir ve genel olarak daha fazla sosyal destek olduğu belirtilmiştir (Tajbakhsh & Rousta, 2012). Bu nedenle, benlik hakkında olumlu bir görüşe sahip olmanın, psikolojik iyi oluşun artması gibi sayısız avantajla ilişkili olduğuna inanılmaktadır (Paradise ve Kernis, 2002). Tersine, düşük benlik saygısı genellikle psikolojik sıkıntı ile ilişkilidir (Orth ve ark., 2009).

Benlik saygısı gelişimi, genellikle sürekli kaynaklardan, durumsal kaynaklardan veya her iki kaynağın birleşiminden ortaya çıkan karmaşık bir süreçtir. Örneğin, bazıları benlik saygısının, performans sonuçları veya başkalarından onay alma gibi dış koşullara bakılmaksızın, içsel bireysel özelliklere bağlı olduğuna inanmaktadır (Arndt & Schimel, 2003). Buna karşılık, diğerleri, benlik saygısının gelişiminin, en azından kısmen, insanların dışsal olasılıkları veya benlik değeri kriterlerini takip etme ve tatmin etme girişiminden kaynaklandığına inanırlar (Crocker, 2002). Bu değişen benlik saygısı kaynakları, benlik saygısının içsel veya dışsal kaynakları olarak görülebilir.

Crocker (2002), yeterlilik standartlarını karşılama, çekicilik, saygı görme, beğenilme, kabul görme veya başarıya ulaşma gibi dış kaynakların veya benlik saygısının olasılıklarının benlik saygısı kaynakları olarak güvenilir olmadığını iddia eder. Bunlar, dış doğrulama gerektiren beklenmedik durumlardır ve bu nedenle kısa ömürlü ve kırılgan oldukları düşünülür. Araştırmada, benlik saygısını dış kaynaklara (örneğin akademik performans, başkalarından onay ve görünüm) dayandıran üniversite öğrencilerinin ilişki çatışmaları, akademik sorunlar, öfke, stres ve daha yüksek düzeyde duygusallık gibi olumsuz sorunlar bildirdikleri bulunmuştur. Tersine, benlik saygısı içsel olasılıklara (örneğin ahlak, erdemlilik) dayanan öğrencilerin uyuşturucu, alkol kullanma veya yeme bozukluğu geliştirme olasılıkları daha düşük bulunmuştur ve daha yüksek notlar alma olasılıkları daha yüksek bulunmuştur. Kernis (2003) ayrıca, belirli dış standartları karşılamaya bağlı olan istikrarsız ve kırılgan

benlik saygısı biçimleri ile daha istikrarlı ve güvenli kabul edilen ve dış standartlara bağlı olmayan optimal benlik saygısı arasında ayırım olduğunu ileri sürmüştür. Bu görüşe göre, optimal ya da güvenli benlik saygısı, performansa dayalı sonuçları ya da diğerlerinin onayı gibi dışsal olasılıklara bağlı değildir. Bununla birlikte, birçoğu, tüm benlik saygısının dış etkenlere bağlı olduğunu ve koşulsuz veya optimal benlik saygısının nadir görülen bir durum olduğunu belirtmektedir (Arndt ve Schimel, 2003). Bu görüşe göre, optimal benlik saygısına sahip bireyler bile, kendini doğrulama ve kendini tanımlama (dışsal olarak şarta bağlı benlik saygısını gösterme) için dış çevreden veya sosyal dünyadan gelen kaynakları kullanacak, böylece sosyal karşılaştırma gibi süreçleri kullanacaklardır.

Araştırmalar erkeklerin ve kadınların benlik saygısı kaynaklarında farklılık gösterdiğini göstermektedir. Örneğin, Stein ve diğerleri (1992), kendine güven, öz-yeterlik ve bireyleşme gibi süreç ve niteliklerin erkek ergenlerde yüksek benlik saygısı ile daha fazla ilişkili olduğunu bulmuştur. Bu çalışmalara dayanarak, erkeklerde benlik saygısının daha çok nesnel başarı standartlarından etkilendiği, kadınların benlik saygısında kişilerarası ilişkilerin daha belirgin bir rol oynadığı görülmektedir. Bu nedenle, benlik saygısı gelişiminin kaynağında erkeklerin ve kadınların farklı olabileceği tahmin edilmektedir.

Benlik saygısı gelişiminin birincil kaynakları, başkalarının değerlendirmeleri, yeterlilik algılarını ve sosyal karşılaştırmaları içermektedir. Yansıtılmış bir benlik saygısı değerlendirme modeli, benlik saygısının başkalarının değerlendirmeleri, algıları ve görüşleri yoluyla geliştirildiği ileri sürer (Gentile ve ark., 2009). Yeterlilik algısı, kişinin belirli bir alandaki yetenekleri ve yeterliliği hakkında varsayımlarda bulunmaya dayanır. Son olarak, sosyal karşılaştırmalar ise birinin diğerine ne kadar benzer veya farklı olduğunu ve birinin diğerlerine ne kadar uygun olduğunu değerlendirerek, kişinin kendi değerlendirmeleri için bir ölçü olarak diğer bireyleri temel alır.

Çok sayıda araştırma erkeklerin kadınlardan daha yüksek benlik saygısına sahip olma eğiliminde olduğunu ileri sürmektedir. Benlik saygısındaki bu farklılıklar ergenlikte ortaya çıkma ve erken yetişkinlik ve orta yetişkinlik boyunca devam etme

eğilimindedir. Bleidorn ve arkadaşlarına (2016) göre, bu bulgular ne kadar sağlam olursa olsun, Amerika Birleşik Devletleri veya benzer Batılılaşmış ülkelerden bir tür benlik saygısı incelenmiştir. Bleidorn'un araştırmasında, 48 ulustan son derece büyük, çeşitlendirilmiş bir kadın ve erkek örneklem oluşturulmuştur. Batılılaşmış uluslardan alınan örneklerle tutarlı olarak, 48 ülkede erkeklerin sürekli olarak kadınlardan daha yüksek benlik saygısı bildirdiği bulunmuştur. Bununla birlikte, bu tutarlı bulgunun kısmen araştırılan benlik saygısı türünden, örneğin küresel benlik saygısından kaynaklanabileceği öne sürülmüştür. Küresel benlik saygısı, bir kişinin bir bütün olarak kendine yönelik olumlu veya olumsuz tutumu olarak tanımlanır (Rosenberg ve ark., 1995). Alana özgü, özel benlik saygısı, belirli alanlardaki (örn. dış görünüş, performans, zekâ) öz değerlendirmeleri ifade etmektedir. Rosenberg ve arkadaşlarına (1995) göre, genel benlik saygısı ve özel benlik saygısı, benlik saygısının farklı biçimleridir ve bir biçim diğerinin yerine geçmemektedir. Major ve diğerleri (1999) tarafından yürütülen bir meta-analiz, çalışmasında, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'da yapılan araştırmalar incelenmiş ve erkek ve kadınların küresel benlik saygısı düzeylerini değerlendirilmiştir. Önceki bulgularla tutarlı olarak, erkeklerin kadınlara göre daha yüksek benlik saygısı düzeyleri bildirdiği bulunmuştur.

Ayrıca, benlik saygısı genellikle birleşik bir küresel yapı olarak değerlendirilir ve alana özgü benlik saygısını araştıran çalışmalar, erkeklerin ve kadınların belirli benlik saygısı alanında farklılık gösterdiğini, kadınların bazı alanlarda erkeklerden daha yüksek puan aldığını göstermiştir. Gentile ve meslektaşları (2009), benlik saygısındaki cinsiyet farklılıklarının genellikle araştırılan belirli alana bağlı olduğunu bulmuştur. Örneğin, erkeklerin benlik tatmini, görünüş benlik saygısı ve atletik benlik saygısı gibi alanlarda daha yüksek benlik saygısı bildirdiği bulunmuştur. Bununla birlikte, ahlaki-etik benlik saygısı ve davranışsal davranış benlik saygısı alanlarında kadınlar daha yüksek benlik saygısı bildirmiştir. Benzer şekilde, düşük benlik saygısı düzeylerindeki cinsiyet farklılıkları, kısmen alana özgü benlik saygısından kaynaklanabilir. Örneğin, Bleidorn ve meslektaşları (2016), benlik saygısındaki cinsiyet farklılıklarının, kadınların fiziksel görünümünün vurgulanması gibi kültürel bir vurguya sahip olabileceğini ileri sürmüştür. Algılanan fiziksel çekiciliğin

azalmasının, özellikle kadınlar arasında benlik saygısı düzeylerini olumsuz yönde etkilediğine inanılmaktadır.

Benlik saygısının bir kaynağı olarak beden imajı memnuniyetsizliğinde de cinsiyet farklılıkları olduğuna yönelik kanıtlar söz konusudur (Tiggemann ve Polivy, 2010). Beden imajı, bireyin bedene ilişkin bilişleri (örneğin, düşünceler, algılar), duyguları ve değerlendirmeleri olarak tanımlanır (Şahin vd., 2014). Bireyin beden imajı ile ideal beden imajı arasında bir ayrım olmadığında, daha olumlu bir beden imajının olduğu düşünülür. Bununla birlikte, olumsuz bir beden imajı, algılanan beden imajı ile arzu edilen veya ideal beden imajı arasında net bir ayrım ile ilişkilidir. Bireyler ayrıca kendi beden imajlarını, diğerlerinin kendi fiziksel şekillerini veya beden görünümünü nasıl algıladıklarına göre değerlendirirler (Quinlivan ve Leary, 2005). Şahin ve meslektaşları (2014), erkek ve kadınlarda ideal beden imajı, sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı arasında bir ilişki olduğunu bulmuştur. Sosyal görünüş kaygısı ile benlik saygısı seviyeleri arasında negatif bir ilişki araştırmada, katılımcıların daha yüksek seviyede sosyal görünüş kaygısı yaşadıkları ve daha düşük benlik saygısı seviyeleri bildirdiği veya bunun tersi olduğu görülmüştür. Ayrıca Furnham ve ark. (2002), beden imajı memnuniyetsizliği ile kız ergenler arasında anlamlı bir ilişki olduğunu, ancak erkek ergenler arasında olmadığını göstermiştir. Bu, beden imajı memnuniyetsizliğinin kadınlarda düşük benlik saygısı seviyeleri ile daha yakından ilişkili olduğu görüşünü desteklemektedir.

2.4 Kimlik Gelişimi Tanımı

2.4.1. Kimlik Gelişimini Açıklayan Kuramlar

Erikson'a (1968) göre kimlik gelişimi, ergenlik ve beliren yetişkinlikte doruğa ulaşan sürekli ve yaşam boyu süren bir süreçtir. Bu yaş dönemlerinde, bireylerin kişisel yaşam seçimleri yapmaları ve kimlik sentezinin göstergesi olan bir dizi öz-tanımlanan değer ve hedeflere ulaşmaları beklenmektedir. Bununla birlikte, bunu yapmadığında, net bir amaç ve yön duygusunun eksik olduğu kimlik karmaşası görülebilmektedir. Luyckx, Schwartz ve meslektaşları (2008), yaptıkları araştırmada beş kimlik sürecini ayırt etmiştir. Bireyler, yaşam kararları vermeden (taahhüt verme) önce çeşitli

alternatifleri keşfederek başlayabilirler. Daha sonra, bireyler bu kararların içsel standartlara ne ölçüde karşılık geldiğini değerlendirir (derinlemesine araştırma), bu taahhütlerin kişinin kendisinin bir parçası olarak bütünleşme derecesini (kararla özdeşleşme) değerlendirir. Son olarak, model, sürekli olarak alternatifler hakkında endişe duyan ve yaşam kararları vermekte zorlanan (ruminatif keşif) bireyleri temsil eden uyumsuz bir kimlik sürecinin de söz konusu olabileceğini ifade etmektedir.

Bu süreçler üzerindeki kimlik durumlarını veya bu süreçlerin kombinasyonları görülebilmektedir (Luyckx, Schwartz, et al., 2008). Başarı ruminatif olmadan keşfederek güçlü karar veren bireyleri temsil ettikleri için en uyarlanabilir durumlar olarak tanımlanmaktadır (Luyckx, Schwartz ve ark., 2008). Kapanmanın aksine, başarılı bireyler kimlik seçeneklerini keşfederler. Moratoryum statüsü, çeşitli seçenekleri aktif olarak araştıran, ancak karar vermeyen bireyleri temsil eder. Bu bireyler daha yüksek ruminasyon seviyeleri gösterdiğinden, moratoryum, kimlik sorularının cevapsız kaldığı bir kimlik krizine işaret edebilir. Kaygısız çözülme ve sorunlu çözülme bireylerin keşfetmediği ve yaşam kararları veremediği oldukça uyumsuz durumları ifade eder. Kimlik çözülmesinin sorunlu olduğu bireyler, kimlik eksikliğinden endişe edebilmektedir (Luyckx, Schwartz, ve ark., 2008). Son olarak, ayrışmamış kimlik statüsü, tüm kimlik süreçlerinde orta düzeyde puan alan bireyleri temsil etmektedir (Luyckx, Schwartz, et al., 2008).

2.4.2. Genç Yetişkinlikte Kimlik Gelişimine Etkileyen Faktörler

Erikson (1956), kimlik oluşumunu, bebeklik döneminde başlayan ve gelişim boyunca biriken deneyimler ve özdeşleşmelerden kademeli olarak oluşan, bir ömür boyu süren karmaşık bir süreç olarak tanımlamıştır. Kimlik, özne olarak benliğin ve nesne olarak benliğin farkındalığından oluşmaktadır. Kişinin "kim" olduğu, Erikson'un kimlik tanımının öznel niteliğidir. Öte yandan, nesne olarak benlik, kişinin aileden ve kültürel ortamdan ve çevreden gelen sürekliliği ile tanımlanır. Bu iki kaynağın iç ve dış arayüzü, kimliği, egonun kapasitesinin taçlandırılan başarısı olan, özünde psikososyal bir varlık yapar. Kimlik bileşenleri, kişinin hayatı boyunca gelişime açıktır ve gerçekleşene kadar dönüşür veya yeniden yapılandırılır.

Erikson'un teorisinde, ergenliğin temel gelişimsel başarısı olarak gördüğü bireyleşme sürecine katkıda bulunan şey, ergenlik dönemindeki -bilişsel, sosyoduygusal ve fiziksel- olgunlaşmadır. Dönüşen kimlik ile kimlik üzerindeki ailesel kısıtlamalarıyla oluşan sinerji, farkındalık duygusuna ve seçim özgürlüğüne olanak tanımaktadır. Ergenlerin gelişimsel başarılarının etkisi, çevresel tanımlayıcıların, beklentilerin ve önyargıların devam eden çatışmalarına karşın, çocuklukta edinilen bilgilere farklı bir bakış açısı sağlamaktır. Bu gelişmeler, bireyi yetişkinliğe götüren kimliğin pekiştirilmesine zemin hazırlamaktadır.

2.5 Genç Yetişkinlikte Çocukluk Çağı Travmaları, Kimlik ve Benlik Saygısını İnceleyen Çalışmalar

Araştırmalar, çocukluk çağı travmasına maruz kalanların, istismar edilmeyen akranlarına kıyasla depresyon (Nelson, Klumpp, Doebler ve Ehring, 2017), düşük benlik saygısı (Briere ve Jordan, 2009) ve sürekli utanç (Feiring ve Taska, 2005) açısından yüksek risk altında olduğunu göstermektedir. Bu olumsuz sonuçların şiddeti, travmanın türüne göre değişebilmektedir. Örneğin bir meta-analiz, duygusal istismarın depresyon riskini 3,06 oranında artırdığını, fiziksel istismarın ise 1,5 oranında artırdığını göstermiştir (Norman ve ark., 2012).

Bilindiği üzere, çocukluk çağı travmalarının dört temel boyutuna odaklanan araştırma sayısı oldukça fazladır, öyle ki mağdurların %85'i tek bir travmaya maruz kalmamış ve birden fazla türe maruz kalmıştır (Witt, Munzer, Ganser, Fegert, Goldbeck ve Plener, 2016). Birlikte ortaya çıkan travmatik stres faktörlerinin daha kötü sonuçlarla ilişkili olduğundan, çocuklukta kötü muamelenin çeşitli biçimlerine maruz kalmanın incelenmesi önem arz etmektedir. Örneğin, cinsel istismara ve diğer kötü muamele türlerine maruz kalan bireylerin, yalnızca bir tür istismara maruz kalanlara göre daha yüksek travma sonrası stres bozukluğu oranlarına sahip oldukları sonucunu elde eden araştırmalar daha önce yapılmıştır (Witt ve ark., 2016).

Çocukluk çağı travmalarıyla ilgili diğer önemli nitelik, kötü muamelenin genellikle bir aile üyesi veya çocuğun tanıdığı bir kişi tarafından yapıldığı göz önüne alındığında çocuğun ihanet algısıdır (Shevlin ve ark., 2017). Güvenilir bir yetişkin

tarafından istismara uğramak, çocuğun istismarı nasıl işlediğini ve hatırladığını büyük ölçüde etkiler. Spesifik olarak, bir aile üyesi tarafından mağdur edilen bir çocuk, bu deneyimi akraba olmayan biri tarafından gerçekleştirildiğinden farklı bir şekilde anlamlandırır (Gobin ve Freyd, 2009). Bu durum ihanet travması kavramını açıklamaktadır. İstismarı farklı şekilde işleme ve hatırlamadaki değişikliğin, bireyi etkileyen bir ihanet körlüğü yarattığı tahmin edilmektedir. Örneğin, yüksek ihanet duygusu, lisans öğrencileri arasında daha düşük benlik saygısı ve daha yüksek yeniden mağdur olma riski ile ilişkilendirilmiştir (Gobin ve Freyd, 2009).

Çocukluk çağı travmalarıyla ilişkili olduğu daha önce kanıtlanan önemli bir kavram olan kimlik, bir benlik duygusuna sahip olmak ve kim olduğunuzu bilmek olarak tanımlanır (Kaufman, 1974). Ergenlik döneminde ve erken yetişkinlik boyunca, çoğunlukla kimlik gelişimine (Bang, 2015) veya Erikson'un (1968) kimlik oluşumunun aşamaları olarak adlandırdığı süreçlere odaklanılmaktadır. Erikson (1968), bir bireyin her kimlik krizinden geçmek için gereken ön koşulları yerine getirmek için çabaladığı ve her aşamada ustalaştıkça, bir sonraki aşamaya geçtiğini belirtmektedir (Erikson, 1968). Erikson'un (1968) teorisinden yola çıkarak, Marcia'nın (1966) tanımladığı gibi kimlik oluşumuna yol açacak iki kavram olduğu ileri sürülmüştür. Bunlar, keşif ve bağlılıktır (Kroger ve Marcia, 2011). Keşifte olan ergen bir birey, sosyal kimliğine farklı roller, yaşam planları ve alternatifler dahil etmeye çalışır. Bağlılık ise, ergenin mesleki seçimler ve ideoloji gibi niteliklerine dair kişisel yatırımın derecesini kapsamaktadır. Keşif ve bağlılık yoluyla, bir birey seçimlerini gözden geçirir ve daha istikrarlı bir kimliğe veya sağlıklı bir kimlik statüsüne ulaşır (Kroger & Marcia, 2011). Herkesin sekiz aşamadan da geçtiğini varsayan Erikson'un (1968) aksine, Marcia (1968), ergenlerin istikrarlı bir kimliğe sahip olmadan önce yalnızca bir veya iki kimlik statüsüne erişebileceğini ileri sürmüştür.

Erken erişkinlik kavramını literatüre kazandıran Arnett'in (2000) beliren yetişkinlik teorisi, kimlik oluşumunun kavramsal çerçevesini sunmaktadır. Arnett (2000), beliren yetişkinlik terimini, yaşamda, geleceğe yönelik birçok farklı olası yönün hala mevcut olduğu ve hiçbir "rol"ün seçilmediği bir dönem olarak tanımlamıştır. Bu dönemde, özellikle aşk, iş ve dünya görüşleri alanlarında, olasılıkların keşfinin önemli olduğu belirtilmiştir (Arnett, 2000). Örneğin, erken

(beliren) yetişkinler, uzun vadede hangi işleri tatmin edici bulduklarını ve hangi konularda iyi olduklarını sorgulamaya başlarlar ve üniversite öğrencisi olan erken yetişkinler genellikle çeşitli ana dalları ve potansiyel kariyer yollarını keşfederler (Arnett, 2000).

Sağlıklı kimlik oluşumu çocukluk çağı travmalarına maruz kalmayla önemli ölçüde etkilenmektedir. Örneğin cinsel istismara uğrayanlar arasında birçok katılımcı olaydan sonra kim olduklarını hatırlamadıklarını bildirmiştir (Kraye, Seddon, Robinson ve Gwilym, 2015). Birçok katılımcı, olumsuz olayın kişiliğini değiştirip değiştirmediğini sorgulamış ve istismar olmasaydı daha mutlu veya daha başarılı olacaklarını tahmin ettikleri sonucuna ulaşmıştır (Kraye ve ark., 2015). Ayrıca, istismar öyküsünü açıklayanlardan bazıları, istismarcının onları kurban olarak gördüklerini belirtmiştir (Kraye ve ark., 2015), bu da kişinin kimliğinin sorgulanmasına neden olabilecek kritik bir durum olarak değerlendirilmiştir. Daha da önemlisi, istikrarlı kimlikler bildirenler kaygı, depresyon ve alkol ve madde kullanım bozukluğuna ilişkin değerlendirmelerde daha düşük puan aldıkları görülmüştür (Hardy, Francis, Zamboanga, Kim, Anderson ve Forthun, 2013).

Çocukluk çağı travmaları ve kimlik gelişimi ile ilgili olarak ele alınabilecek diğer iki kavram ise utanç ve benlik saygısıdır. Utanç, kişinin temelde kötü olduğunu düşünmesinden kaynaklı olumsuz duygu ve düşünceler olarak tanımlanmıştır (Kaufman, 1974). Utanç duygusu, bireylerin TSSB semptomlarının gelişimi ve istismarı işlemekten kaçınma ile ilişkilendirilmektedir (Feiring & Taska, 2005). Utanç, tüm benliği kapsamı ve suçluluğun aksine, genellikle saklanmayı salık vermesi bakımından suçluluktan farklıdır. Suçluluk, gelecekte daha iyi sonuçlar için değişimi motive edebilen benliğin belirli bir yönünü içermektedir (Feiring & Taska, 2005). Buna karşılık, kötü muamele geçmişi olan ve utanç yaşayan bireyler, başkalarının algıladığını düşündükleri kötü benliklerini saklamak isterler. Utanç, olayları ve kendimizi hedeflerimize ve standartlarımıza göre değerlendirmek için kullanılan bilinçli duyguların bir parçasıdır (Feiring, 2005). Örneğin, çocukluk çağı travmalarında, failerin toplum tarafından oluşturulan hedefleri ve standartları çiğnemesi nedeniyle mağdurların utanç duymaları için önemli bir nedendir (Feiring, 2005). Benzer şekilde, utanç genellikle benlik saygısını kaybetmek, tutarsız bir benlik

saygısı ve aşağılanmış hissetmek olarak tanımlanır ve bu da kaçınmaya neden olmaktadır (Czub, 2013).

Utanç normal ve yaygın bir deneyim olsa da, geçersiz kılan veya travmatik stresörlerin olduğu erken gelişimsel faktörler, utanç yaşama olasılığını önemli ölçüde artırmaktadır (Muris ve Meesters, 2014). Ayrıca, utanma eğilimi yüksek olan kişiler, eylemlerinin sosyal değerlendirmesine karşı daha savunmasız olabilir ve bu nedenle kendilerine karşı daha eleştirel ve acımasız olabilirler (Czub, 2013). Bu bireyler, kararsız bir kimliğe sahip olmaya daha yatkındır ve bu da onların kendi kararlarını sürekli sorgulamalarına neden olabilir (Dorahy ve Clearwater, 2012). Çocuklukta cinsel istismar mağduru olan erkeklerin birçoğu arkadaşlarından ve ailesinden desteği hak etmediğini ve başkalarının gerçekliğini sorguladığı gözlenmiştir (Dorahy ve Clearwater, 2012).

Belirtildiği gibi, utanç, benlik saygısı veya bireyin kendi değerine ilişkin öznel değerlendirmesi ile yakından ilişkilidir (Donnellan, Trzesniewski ve Robins, 2011). Benlik saygısı genellikle küresel benlik saygısı veya benlik kavramı olarak tanımlanır. Pek çok araştırma, çocuklara kötü muamele ile düşük benlik saygısı arasında bir ilişki olduğunu ileri sürmüştür (Shen, 2009). Örneğin, bir çalışmada, küresel benlik saygısının çocuklara kötü muamele ile psikopatoloji ve ayrıca çocuklara kötü muamele ile iyi olma hali arasında bir aracı olduğu sonucu elde edilmiştir (Greger, Myhre, Klöckner & Jozefiak, 2017). Ayrıca düşük benlik saygısı da depresyonla ilişkilendirilmiştir (Provencio-Vasquez, Mata, Tomaka ve De Santis, 2017).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE TEKNİKLER

3.1 Çalışmanın Amacı

Yapılan çalışmanın nihai amacı, çocukluk çağında travma yaşayan genç yetişkinlerin, benlik saygısı ile kimlik gelişiminin nasıl etkilendiğini saptamaktır. Bu kapsamda 18 -40 yaş arası genç yetişkinler üzerinde çalışma uygulanacaktır. Araştırma sonucu elde ettiğimiz bulgularla birlikte alan çalışmalarına destek olunması hedeflenmiştir.

3.2 Çalışmanın Modeli

Bu araştırma için genel tarama modellerinden olan ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. Tarama modellerinin amacı belirlenmiş bir evren hakkında genel bir bilgi sunmaktır. Bu yüzden tarama modellerinde araştırmalar evrenin tamamına ulaşılarak ya da evrenden seçilen örneklem üzerinde yapılır. İlişkisel tarama modelinin temel amacı iki veya daha çok değişkenin birbiri arasında ilişkisi olup olmadığı ve ilişkinin düzeyi ve yönde olduğunu saptamaktır. İlişkisel tarama yöntemi ile bulunan ilişkilerle neden – sonuç ilişkisi kurulabilir yani bir değişken üzerinden başka bir değişken tahmin edilebilir.

3.3 Çalışmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın katılımcıları 18 ve 40 yaş arasındaki yetişkin bireylerden oluşmaktadır. Araştırma Google formdan online olarak ulaşıldığı ve kartopu örnekleme yöntemlerinden yararlanarak katılımcılardan veri toplanmıştır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırma için “Kişisel Bilgi Formu”, “Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği”, “Rossenberg Benlik Saygısı Ölçeği” ve ‘Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği’ kullanılmıştır.

3.4.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formunun soruları araştırmacı tarafından hazırlanmış ve sonrasında yetişkinlere, cinsiyet bilgisi, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, anne-baba çalışma durumu, eğitim düzeyi, çocukluğundaki sosyoekonomik düzey, çocukluğundaki aile tipi, çocukluğundaki aile tutumu, anne çalışma durumu, kardeş sayısı, kardeş sırası hakkında sorular sorulmuştur.

3.4.2. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ)

1994'da Bernstein ve arkadaşlarının geliştirdiği, 2012'de Şar ve arkadaşları tarafından Türkçe uyarlama ve geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ölçeğin tamamı 33 soru içermektedir. Ölçeğin alt boyutları; duygusal, fiziksel ve cinsel istismar, duygusal, fiziksel ihmal, aşırı koruma ve kontrol şeklindedir. Ölçeğin likert tipi 5'lidir ve "hiçbir zaman" ve "çok sık" şeklinde derecelendirilmiştir.

3.4.3 RBSÖ (RBSÖ)

RBSÖ 1965 yılında Morris Rosenberg tarafından geliştirilmiştir. Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Çuhadaroğlu (1988) tarafından yapılmıştır. Çalışmada benlik saygısını ölçmeye yönelik olarak ölçeğin ilk on sorusu kullanılmıştır. Bu on sorunun beşi pozitif ve beşi ise negatif ifadelerden oluşmaktadır. İfadeler 4'lü likert tipinde "çok doğru", "doğru", "yanlış" ve "çok yanlış" olarak cevaplanmaktadır. Ölçeğin değerlendirme sistemine göre olumlu kendilik değerlendirmesi sorgulanan sorularda 3'den 0'a kadar puanlama yapılırken; olumsuz kendilik değerlendirmesi sorgulanan ifadelerde 0'dan 3'e kadar puanlama yapılmaktadır. Toplam alınacak puan 0-30 arasında değişmektedir. On beş puan altı düşük benlik saygısını göstermektedir.

3.4.4 Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği (KGBÖ)

KGBÖ (The Dimensions of Identity Development Scale). Kimlik gelişimi boyutlarını ölçen, Luyckx ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilmiş ve Türkçeye uyarlanarak kullanılmıştır. Bu ölçek seçeneklerin genişlemesine araştırılmasını ölçen

5 madde, seçeneklerin derinlemesine araştırılmasını ölçen 5 madde, seçeneklerin saplantılı araştırılmasını ölçen 5 madde, içsel yatırımda bulunmayı ölçen 5 madde ve içsel yatırım ile özdeşleşmeyi ölçen 5 madde olmak üzere toplam 25 madde ve beş alt faktörden oluşmaktadır. Maddeler “kesinlikle katılıyorum”dan (5 puan), “kesinlikle katılmıyorum”a (1 puan) doğru sıralanan 5 dereceli bir değerlendirme ölçeği üzerinde işaretlenmektedir. Her bir alt ölçekten alınabilecek puanlar 5 ile 25 arasında değişmektedir. Ölçekte puanlama yapılırken, her alt boyut ayrı ayrı değerlendirilmekte ve her alt boyutun toplam puanı alınmaktadır. Ölçekten elde edilen puanlara kümeleme analizi uygulanarak, kimlik statüleri de elde edilmektedir.

3.5. Veri Analizi

Veri analizine başlamadan önce, katılımcılara google anket üzerinden ulaşılmıştır. Yapılan anket sonuçları bilgisayar ortamında spss 25 programına uygun bir şekile getirilmiş ve kodlanarak buraya aktarılmıştır. Buraya aktarılan veriler uygun biçimden işlendikten sonra ölçek puanlarına erişilmiştir. Çalışma da kullanılan ölçeklerin normal dağılıma uygunluğu test edilmiştir. Normal dağılım varsayımı basıklık ve çarpıklık değerleri üzerinden değerlendirilmiştir. Basıklık ve çarpıklık değerleri için -2 +2 referans aralığında olması George ve mallery (2010) çalışmasına göre, bu değerlerin -3 +3 referans aralığında Groeneveld ve Meeden (1984), Moors (1986), Hopkins Ve Weeks (1990) çalışmalarına göre normal dağılıma uygun olduğunu belirtmektedir.

Tablo 1. Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, RBSÖne İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	Çarpıklık	Basıklık
Rosenberg Benlik Saygısı	-0.516	-0.578
Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği		
İçsel Yatırımda Bulunma	-0.571	-0.581
Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması	-0.577	-0.753
Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması	-0.034	-0.695
İçsel Yatırımla Özdeşleşme	-0.473	-0.498
Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması	-0.204	-0.627
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	0.893	-0.207
Duygusal Taciz	0.999	0.123
Fiziksel Taciz	1.765	2.634
Fiziksel İhmal	0.596	-0.877
Duygusal İhmal	0.469	-0.919
Cinsel Taciz	1.815	2.165
Aşırı Koruma Kontrol	0.848	-0.079

Referans değerlerine göre, ölçeklerin basıklık ve çarpıklık değerlerinin normal dağılım için uygun olduğu ve bu sebepten dolayı parametrik analizlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Pearson Korelasyon analizi ile Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, RBSÖ arasındaki ilişkiler ve bu ölçeklerin yaş, kardeş sayısı, kardeş sırası değişkeni arasındaki ilişki araştırılmıştır. Spearman Korelasyon analizi ile Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, RBSÖ ve eğitim durumu, anne eğitim durum, baba eğitim durumu sıralı değişkenleri arasındaki ilişkiler araştırılmıştır Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, RBSÖ'nin demografik değişkenlere göre fark analizleri için Tek Yönlü Varyans Analizi (One-way ANOVA), bağımsız örneklem T Testi yapılmıştır. Değişkenler arasındaki yordacılığa bakmak için Çoklu Doğrusal Regresyon kullanılmıştır. Bu çalışma için bütün analizler %95 güven aralığında yapılmış ve p değeri için referans olarak 0.05 değeri kullanılmıştır.

Tablo 2. Çalışmada Kullanılacak Korelasyon Katsayısına İlişkin Sayısal Sınırlar

Tablo 2. Korelasyon Katsayısı İçin Değer Aralıkları

<i>Korelasyon Katsayısı</i>	<i>İlişkinin Gücü</i>
0.000 – 0.300	Düşük ilişki gücü
0.301 – 0.700	Orta ilişki gücü
0.701 – 1.000	Yüksek ilişki gücü

(Büyüköztürk, Ş, 2011)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Betimsel İstatistikler

Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine yönelik tanımlayıcı bilgiler Tablo 3'te verilmiştir:

Tablo 3. Demografik Değişkenlere Göre Dağılım

		n	%
Cinsiyetiniz	Kadın	149	58.2
	Erkek	107	41.8
	Toplam	256	100.0
Medeni Durum	Evli	62	24.2
	Bekar	194	75.8
	Toplam	256	100.0
Eğitim Durumunuz	Ortaokul Mezunu	18	7.0
	Lise Mezunu	54	21.1
	Üniversite Mezunu	167	65.2
	Yüksek Lisans ve Üzeri	17	6.6
	Toplam	256	100.0
Çalışma Durumunuz	Çalışıyor	168	65.6
	Çalışmıyor	88	34.4
	Toplam	256	100.0
Annenizin Eğitim Seviyesi	Hiç Okula Gitmemiş	82	32.0
	İlkokul Mezunu	104	40.6
	Ortaokul Mezunu	28	10.9
	Lise Mezunu	30	11.7
	Üniversite Mezunu	12	4.7
	Toplam	256	100.0
Babanızın Eğitim Seviyesi	Hiç Okula Gitmemiş	21	8.2
	İlkokul Mezunu	125	48.8
	Ortaokul Mezunu	41	16.0
	Lise Mezunu	46	18.0
	Üniversite Mezunu	23	9.0
	Toplam	256	100.0
Çocukluk Döneminde Aile Tipiniz	Çekirdek Aile	142	55.5
	Geniş Aile	104	40.6
	Boşanmış Aile	10	3.9
	Toplam	256	100.0
Çocukluk Dönemindeki Aile Tutumu	Demokratik Aile Tutumu	36	14.1
	Baskıcı Aile Tutumu	50	19.5
	Mükemmeliyetçi Aile Tutumu	16	6.3
	Dengesiz-Karasız Aile Tutumu	32	12.5
	Koruyucu Aile Tutumu	109	42.6
	İlgisiz Aile Tutumu	13	5.1
	Toplam	256	100.0
	Düşük	98	38.3

Çocukluk Döneminizde Ailenizin Geliri	Orta Ve Üstü	158	61.7
	Toplam	256	100.0
Annenizin Çalışma Durumu	Ev Hanımı	221	86.3
	Çalışan-Emekli	35	13.7
	Toplam	256	100.0

Katılımcıların %58.2'si kadın, %41.8'i erkek, %24.2'si evli, %75.8'i bekar, %7'si ortaokul mezunu, %21.1'i lise mezunu, %65.2'si üniversite mezunu, %6.6'sı yüksek lisans ve üzeri mezun, %65.6'sı çalışıyor, %34.4'ü çalışmıyor, %32'sinin annesi hiç okula gitmemiş, %40.6'sının annesinin ilkokul mezunu olduğu, %10.9'unun annesinin ortaokul mezunu olduğu, %11.7'sinin annesinin lise mezunu olduğu, %4.7'sinin annesinin üniversite mezunu olduğu, %8.2'sinin babası hiç okula gitmemiş, %48.8'inin babası ilkokul mezunu, %16'sının babası ortaokul mezunu, %18'inin babası lise mezunu, %9'unun babası üniversite mezunu, %55.5'i çekirdek ailede, %40.6'sı geniş ailede, %3.9'u boşanmış ailede çocukluk dönemini geçirmiş, çocukluk döneminde %14.1'inin ailesinde demokratik tutum, %19.5'inin ailesinde baskıcı tutum, %6.3'ünün ailesinde mükemmeliyetçi tutum, %12.5'inin ailesinde dengesiz-kararsız tutum, %42.6'sının ailesinde koruyucu tutum, %5.1'inin ailesinde ilgisiz tutum baskın olan tutum şeklidir, çocukluk döneminde %38.3'ünün ailesinin geliri düşük, %61.7'sinin ailesinin geliri orta ve üstü, %86.3'ünün annesi ev hanımı, %13.7'sinin annesi çalışan veya emeklidir.

Tablo 4. Katılımcıların Yaşlarına, Kardeş Sayısına, Kardeş Sırasına Ait Tanımlayıcı Değerler

	<i>n</i>	<i>Min</i>	<i>Maks</i>	\bar{X}	<i>Ss.</i>
Yaş	256	18	40	27	5
Kardeş Sayısı	256	0	13	5	3
Kardeş Sırası	256	1	12	3	2

Çalışmaya katılanların yaşlarının ortalaması ($\bar{X}=27$, $SS=5$), minimum yaş 18, maksimum yaş 40'dır. Çalışmaya katılanların kardeş sayılarının ortalaması ($\bar{X}=5$, $SS=3$), minimum 0, maksimum 13 kardeştir. Çalışmaya katılanların kardeş sıralarının ortalaması ($\bar{X}=3$, $SS=2$), minimum 1, maksimum 12'dir.

Tablo 5. Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, RBSÖne Ait Tanımlayıcı Değerler

	<i>n</i>	<i>Min</i>	<i>Maks</i>	\bar{X}	<i>Ss.</i>
Rosenberg Benlik Saygısı	256	2	30	20.37	6.80
Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği					
İçsel Yatırımda Bulunma	256	5	25	18.68	5.48
Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması	256	5	25	19.14	5.50
Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması	256	5	25	15.96	5.31
İçsel Yatırımla Özdeşleşme	256	5	25	18.78	4.89
Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması	256	5	25	18.05	4.60
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	256	29	90	46.54	15.40
Duygusal Taciz	256	5	21	8.69	3.95
Fiziksel Taciz	256	5	19	6.96	3.05
Fiziksel İhmal	256	8	19	11.86	2.93
Duygusal İhmal	256	5	24	12.12	5.33
Cinsel Taciz	256	5	18	6.91	3.51
Aşırı Koruma Kontrol	256	5	25	12.27	5.49

RBSÖ ortalaması ($\bar{X}=20.37$, $SS=6.80$), İçsel Yatırımda Bulunma ortalaması ($\bar{X}=18.68$, $SS=5.48$), Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması ortalaması ($\bar{X}=19.14$, $SS=5.50$), Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması ortalaması ($\bar{X}=15.96$, $SS=5.31$), İçsel Yatırımla Özdeşleşme ortalaması ($\bar{X}=18.78$, $SS=4.89$), Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması ortalaması ($\bar{X}=18.05$, $SS=4.60$), Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ortalaması ($\bar{X}=46.54$, $SS=15.40$), Duygusal Taciz ortalaması ($\bar{X}=8.69$, $SS=3.95$), Fiziksel Taciz ortalaması ($\bar{X}=6.96$, $SS=3.05$), Fiziksel İhmal ortalaması ($\bar{X}=11.86$, $SS=2.93$), Duygusal İhmal ortalaması ($\bar{X}=12.12$, $SS=5.33$), Cinsel Taciz ortalaması ($\bar{X}=6.91$, $SS=3.51$), Aşırı Koruma Kontrol ortalaması ($\bar{X}=12.27$, $SS=5.49$) olduğu görülmektedir.

4.2. Korelasyon ve Regresyon Bulguları

Tablo 6. Eğitim Durumu, Anne Eğitim Durumu, Baba Eğitim Durumu Değişkenleri ile RBSÖ, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin İlişkinine Ait Bulgular

	Eğitim Durumunuz	Anne Eğitim Durumu	Baba Eğitim Durumu
Rosenberg Benlik Saygısı	0,068	,184**	,206**
İçsel Yatırımda Bulunma	,151*	,296**	,287**
Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması	0,094	,293**	,270**
Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması	-0,053	-0,036	-0,101
İçsel Yatırımla Özdeşleşme	0,072	,228**	,205**
Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması	,159*	,270**	,221**
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	-0,046	-,322**	-,325**
Duygusal Taciz	0,004	-,189**	-,227**
Fiziksel Taciz	-0,109	-,331**	-,326**
Fiziksel İhmal	-0,092	-,379**	-,376**
Duygusal İhmal	-0,003	-,297**	-,322**
Cinsel Taciz	-0,089	-,261**	-,222**
Aşırı Koruma Kontrol	,142*	-,247**	-,239**

** $p<0.01$, * $p<0.05$ Uygulanan testin ismi: Spearman Korelasyon Testi

Rosenberg Benlik Saygısı ile Anne Eğitim Durumu ($r=.184$, $p<0.01$), Rosenberg Benlik Saygısı ile Baba Eğitim Durumu ($r=.206$, $p<0.01$), İçsel Yatırımda Bulunma ile Eğitim Durumunuz ($r=.151$, $p<0.01$), İçsel Yatırımda Bulunma ile Anne Eğitim Durumu ($r=.296$, $p<0.01$), İçsel Yatırımda Bulunma ile Baba Eğitim Durumu ($r=.287$, $p<0.01$), Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması ile Anne Eğitim Durumu ($r=.293$, $p<0.01$), Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması ile Baba Eğitim Durumu ($r=.270$, $p<0.01$), Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması ile Anne Eğitim Durumu ($r=.293$, $p<0.01$), Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması ile Baba Eğitim Durumu ($r=.270$, $p<0.01$), İçsel Yatırımla Özdeşleşme ile Anne Eğitim Durumu ($r=.228$, $p<0.01$), İçsel Yatırımla Özdeşleşme ile Baba Eğitim Durumu ($r=.205$, $p<0.01$), Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması ile Eğitim Durumunuz ($r=.159$, $p<0.01$), Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması ile Anne Eğitim Durumu ($r=.270$, $p<0.01$), Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması ile Baba Eğitim Durumu ($r=.221$, $p<0.01$), Aşırı Koruma Kontrol ile Eğitim Durumunuz ($r=.142$, $p<0.01$) değişkenler incelendiğinde, zayıf düzeyde pozitif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır.

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ile Anne Eğitim Durumu ($r=-.322, p<0.01$) Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ile Baba Eğitim Durumu ($r=-.325, p<0.01$), Duygusal Taciz ile Anne Eğitim Durumu ($r=-.189, p<0.01$), Duygusal Taciz ile Baba Eğitim Durumu ($r=-.227, p<0.01$), Fiziksel Taciz ile Anne Eğitim Durumu ($r=-.331, p<0.01$) Fiziksel Taciz ile Baba Eğitim Durumu ($r=-.326, p<0.01$), Fiziksel İhmal ile Anne Eğitim Durumu ($r=-.379, p<0.01$), Fiziksel İhmal ile Baba Eğitim Durumu ($r=-.376, p<0.01$), Duygusal İhmal ile Anne Eğitim Durumu ($r=-.297, p<0.01$), Duygusal İhmal ile Baba Eğitim Durumu ($r=-.322, p<0.01$), Cinsel Taciz ile Anne Eğitim Durumu ($r=-.261, p<0.01$), Cinsel Taciz ile Baba Eğitim Durumu ($r=-.222, p<0.01$), Aşırı Koruma Kontrol ile Anne Eğitim Durumu ($r=-.247, p<0.01$), Aşırı Koruma Kontrol ile Baba Eğitim Durumu ($r=-.239, p<0.01$) değişkenler incelendiğinde, zayıf ve orta düzeyde negatif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır.

Tablo 7. Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ile RBSÖnin İlişkisine Ait Bulgular

	Rosenberg Benlik Saygısı
İçsel Yatırımda Bulunma	.656**
Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması	.571**
Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması	-.455**
İçsel Yatırımla Özdeşleşme	.635**
Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması	.425**
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	-.633**
Duygusal Taciz	-.609**
Fiziksel Taciz	-.455**
Fiziksel İhmal	-.453**
Duygusal İhmal	-.621**
Cinsel Taciz	-.376**
Aşırı Koruma Kontrol	-.585**

** $p<0.01$, * $p<0.05$ Uygulanan testin ismi: Pearson Korelasyon Testi

RBSÖ ile İçsel Yatırımda Bulunma ($r=.656, p<0.01$), RBSÖ ile Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması ($r=.571, p<0.01$), RBSÖ ile Seçeneklerin

Derinlemesine Araştırılması ($r=.425$, $p<0.01$) değişkenler incelendiğinde, orta düzeyde pozitif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır.

RBSÖ ile Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması ($r=-.455$, $p<0.01$), RBSÖ ile İçsel Yatırımla Özdeşleşme ($r=.635$, $p<0.01$), RBSÖ ile Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ($r=-.633$, $p<0.01$), RBSÖ ile Duygusal Taciz ($r=-.609$, $p<0.01$), RBSÖ ile Fiziksel Taciz ($r=-.455$, $p<0.01$), RBSÖ ile Fiziksel İhmal ($r=-.453$, $p<0.01$), RBSÖ ile Duygusal İhmal ($r=-.621$, $p<0.01$), RBSÖ ile Cinsel Taciz ($r=-.376$, $p<0.01$), RBSÖ ile Aşırı Koruma Kontrol ($r=-.585$, $p<0.01$) değişkenler incelendiğinde, orta düzeyde negatif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır.

Tablo 8. Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği ile Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin İlişikisine Ait Bulgular

	İçsel Yatırımda Bulunma	Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması	Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması	İçsel Yatırımla Özdeşleşme	Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	-,596**	-,564**	,319**	-,585**	-,493**
Duygusal Taciz	-,476**	-,434**	,327**	-,498**	-,346**
Fiziksel Taciz	-,439**	-,453**	,184**	-,457**	-,408**
Fiziksel İhmal	-,553**	-,531**	,211**	-,528**	-,503**
Duygusal İhmal	-,618**	-,573**	,346**	-,566**	-,478**
Cinsel Taciz	-,299**	-,280**	,172**	-,311**	-,273**
Aşırı Koruma Kontrol	-,492**	-,487**	,344**	-,490**	-,403**

** $p<0.01$, * $p<0.05$ Uygulanan testin ismi: Pearson Korelasyon Testi

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ile İçsel Yatırımda Bulunma ($r=-.596$, $p<0.01$), Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ile Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması ($r=-.564$, $p<0.01$), Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ile İçsel Yatırımla Özdeşleşme ($r=-.585$, $p<0.01$), Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ile Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması ($r=-.493$, $p<0.01$), Duygusal Taciz ile İçsel Yatırımda Bulunma ($r=-.476$, $p<0.01$), Duygusal Taciz ile Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması ($r=-.434$, $p<0.01$), Duygusal Taciz ile İçsel Yatırımla Özdeşleşme ($r=-.498$, $p<0.01$), Duygusal Taciz ile Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması ($r=-.346$, $p<0.01$), Fiziksel Taciz ile İçsel Yatırımda Bulunma ($r=-.439$, $p<0.01$), Fiziksel Taciz ile Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması ($r=-.453$, $p<0.01$), Fiziksel Taciz ile İçsel

Yatırımla Özdeşleşme ($r=-.457, p<0.01$), Fiziksel Taciz ile Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması ($r=-.408, p<0.01$), Fiziksel İhmal ile İçsel Yatırımda Bulunma ($r=-.553, p<0.01$), Fiziksel İhmal ile Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması ($r=-.531, p<0.01$), Fiziksel İhmal ile İçsel Yatırımla Özdeşleşme ($r=-.528, p<0.01$), Fiziksel İhmal ile Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması ($r=-.503, p<0.01$), Duygusal İhmal ile İçsel Yatırımda Bulunma ($r=-.618, p<0.01$), Duygusal İhmal ile Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması ($r=-.573, p<0.01$), Duygusal İhmal ile İçsel Yatırımla Özdeşleşme ($r=-.566, p<0.01$), Duygusal İhmal ile Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması ($r=-.478, p<0.01$), Cinsel Taciz ile İçsel Yatırımda Bulunma ($r=-.299, p<0.01$), Cinsel Taciz ile Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması ($r=-.280, p<0.01$), Cinsel Taciz ile İçsel Yatırımla Özdeşleşme ($r=-.311, p<0.01$), Cinsel Taciz ile Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması ($r=-.273, p<0.01$), Aşırı Koruma Kontrol ile İçsel Yatırımda Bulunma ($r=-.492, p<0.01$), Aşırı Koruma Kontrol ile Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması ($r=-.487, p<0.01$), Aşırı Koruma Kontrol ile İçsel Yatırımla Özdeşleşme ($r=-.490, p<0.01$), Aşırı Koruma Kontrol ile Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması ($r=-.403, p<0.01$) değişkenler incelendiğinde, zayıf ve orta düzeyde pozitif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır.

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ile Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması ($r=.319, p<0.01$), Duygusal Taciz ile Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması ($r=.327, p<0.01$), Fiziksel Taciz ile Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması ($r=.184, p<0.01$), Fiziksel İhmal ile Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması ($r=.211, p<0.01$), Duygusal İhmal ile Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması ($r=.346, p<0.01$), Cinsel Taciz ile Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması ($r=.172, p<0.01$), Aşırı Koruma Kontrol ile Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması ($r=.344, p<0.01$) değişkenler incelendiğinde, zayıf ve orta düzeyde negatif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır.

Tablo 9. Kimlik Gelişiminin Boyutlarının Benlik Saygısını Yordaması

	<i>B</i>	<i>SH</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>
(Sabit)	9.32	1.90		4.91	0.000*
İçsel Yatırımda Bulunma	0.40	0.09	0.32	4.29	0.000*

Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması	-0.28	0.06	-0.22	-4.49	0.000*
İçsel Yatırımla Özdeşleşme	0.43	0.10	0.31	4.31	0.000*
<i>R=.71</i>	<i>R²=.50</i>				
<i>F=86.21</i>	<i>p=0.000</i>				

* $p < 0.05$ Uygulanan testin ismi: Adımlama Yöntemi: Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi;

İçsel yatırımda bulunma, seçeneklerin saplantılı araştırılması, içsel yatırımla özdeşleşme'nin benlik saygısı değişkeni için anlamlı bir yordayıcı olduğu saptanmıştır ($R=.71, R^2=.50, p < 0.05$). Oluşturulan regresyon modelinde ki bağımsız değişkenlerin benlik saygısındaki değişimin %50'sini açıklamaktadır. Betaya göre görece etki sırası içsel yatırımda bulunma ($\beta=.32$), içsel yatırımla özdeşleşme ($\beta=.31$), seçeneklerin saplantılı araştırılması ($\beta=-.22$) şeklindedir. İçsel yatırımda bulunma, içsel yatırımla özdeşleşme alt ölçeklerinin etkisinin pozitif, seçeneklerin saplantılı araştırılmasının etkisinin negatif olduğu gözlemlenmiştir. Benlik saygısını en çok açıklayanın içsel yatırımda bulunma olduğu bulgulara göre tespit edilmiştir.

Tablo 10. Çocukluk Çağı Travmalarının Benlik Saygısını Yordaması

	<i>B</i>	<i>SH</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>
(Sabit)	31.90	0.85		37.61	0.000*
Duygusal İhmal	-0.36	0.09	-0.28	-3.85	0.000*
Duygusal Taciz	-0.45	0.12	-0.26	-3.70	0.000*
Aşırı Koruma/Kontrol	-0.26	0.08	-0.21	-3.11	0.002*
<i>R=.68</i>	<i>R²=.45</i>				
<i>F=71.71</i>	<i>p=0.000</i>				

* $p < 0.05$ Uygulanan testin ismi: Adımlama Yöntemi: Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi;

Duygusal ihmal, duygusal taciz, aşırı koruma/kontrol'ün benlik saygısı değişkeni için anlamlı bir yordayıcı olduğu saptanmıştır ($R=.68, R^2=.45, p < 0.05$). Oluşturulan regresyon modelinde ki bağımsız değişkenlerin benlik saygısındaki değişimin %45'ini açıklamaktadır. Betaya göre görece etki sırası duygusal ihmal ($\beta=-.28$), duygusal taciz ($\beta=-.26$), aşırı koruma/kontrol ($\beta=-.21$) şeklindedir. Duygusal ihmal, duygusal taciz, aşırı koruma/kontrol'ün etkisinin negatif olduğu gözlemlenmiştir. Benlik saygısını en çok açıklayanın duygusal ihmal olduğu bulgulara göre tespit edilmiştir.

4.3. Karşılaştırma Bulguları

Tablo 11. Cinsiyet Değişkenine Göre RBSÖ, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Kıyaslanması

		n	\bar{X}	Ss.	t	Sd.	p
Rosenberg Benlik Saygısı	Kadın	149	20.66	6.25	0.80	202.09	0.424
	Erkek	107	19.95	7.50			
İçsel Yatırımda Bulunma	Kadın	149	19.56	5.34	3.09	254	0.002*
	Erkek	107	17.45	5.47			
Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması	Kadın	149	20.30	5.13	4.08	254	0.000*
	Erkek	107	17.53	5.62			
Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması	Kadın	149	16.19	5.46	0.82	254	0.413
	Erkek	107	15.64	5.10			
İçsel Yatırımla Özdeşleşme	Kadın	149	19.40	4.84	2.40	254	0.017*
	Erkek	107	17.93	4.85			
Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması	Kadın	149	19.03	4.54	4.18	254	0.000*
	Erkek	107	16.67	4.34			
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	Kadın	149	44.25	14.41	-2.79	211.68	0.006*
	Erkek	107	49.72	16.21			
Duygusal Taciz	Kadın	149	8.48	3.81	-0.99	254	0.321
	Erkek	107	8.98	4.14			
Fiziksel Taciz	Kadın	149	6.28	2.44	-4.15	176.85	0.000*
	Erkek	107	7.92	3.52			
Fiziksel İhmal	Kadın	149	11.21	2.84	-4.26	254	0.000*
	Erkek	107	12.75	2.83			
Duygusal İhmal	Kadın	149	11.52	5.36	-2.16	254	0.032*
	Erkek	107	12.96	5.19			
Cinsel Taciz	Kadın	149	6.76	3.40	-0.80	254	0.427
	Erkek	107	7.11	3.65			
Aşırı Koruma Kontrol	Kadın	149	12.18	5.32	-0.32	254	0.752
	Erkek	107	12.40	5.75			

* $p < 0.05$ Uygulanan testin ismi: Bağımsız Örneklem T-Testi

Rosenberg Benlik Saygısı, Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması, Duygusal Taciz, Cinsel Taciz, Aşırı Koruma Kontrol alt boyutu cinsiyet değişkenini üzerinden kıyaslandığında ölçeklerden alınan ortalama puanların arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı saptanmıştır ($p > 0.05$).

İçsel Yatırımda Bulunma alt ölçeğinden ($t(254)=3.09$, $p < 0.05$), Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması alt ölçeğinden ($t(254)=4.08$, $p < 0.05$), İçsel Yatırımla Özdeşleşme alt ölçeğinden ($t(254)=2.40$, $p < 0.05$), Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması alt ölçeğinden ($t(254)=4.18$, $p < 0.05$) aldıkları puanlar cinsiyet değişkenini üzerinden kıyaslandığında ölçeklerden alınan ortalama puanların arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu saptanmıştır. Ortalamalar karşılaştırıldığında kadınların, erkeklere göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden ($t(211.68)=-2.79, p<0.05$), Fiziksel Taciz alt ölçeğinden ($t(176.85)=-4.15, p<0.05$), Fiziksel İhmal alt ölçeğinden ($t(254)=-4.26, p<0.05$),

Duygusal İhmal alt ölçeğinden ($t(254)=-2.16, p<0.05$) aldıkları puanlar cinsiyet değişkenini üzerinden kıyaslandığında ölçeklerden alınan ortalama puanların arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu saptanmıştır. Ortalamalar karşılaştırıldığında erkeklerin, kadınlara göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 12. Çalışma Durumu Değişkenine Göre RBSÖ, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Kıyaslanması

		n	\bar{X}	Ss.	t	Sd.	p
Rosenberg Benlik Saygısı	Çalışıyor	168	20.79	7.11	1.36	254	0.174
	Çalışmıyor	88	19.57	6.10			
İçsel Yatırımda Bulunma	Çalışıyor	168	18.61	5.61	-0.29	254	0.771
	Çalışmıyor	88	18.82	5.26			
Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması	Çalışıyor	168	18.91	5.64	-0.92	254	0.357
	Çalışmıyor	88	19.58	5.23			
Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması	Çalışıyor	168	15.57	5.11	-1.61	254	0.108
	Çalışmıyor	88	16.69	5.61			
İçsel Yatırımla Özdeşleşme	Çalışıyor	168	18.60	4.91	-0.81	254	0.417
	Çalışmıyor	88	19.13	4.85			
Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması	Çalışıyor	168	17.80	4.67	-1.20	254	0.231
	Çalışmıyor	88	18.52	4.45			
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	Çalışıyor	168	48.13	16.33	2.48	214.35	0.014*
	Çalışmıyor	88	43.49	12.98			
Duygusal Taciz	Çalışıyor	168	8.99	4.12	1.78	200.26	0.077
	Çalışmıyor	88	8.11	3.56			
Fiziksel Taciz	Çalışıyor	168	7.28	3.26	2.53	219.88	0.012*
	Çalışmıyor	88	6.35	2.50			
Fiziksel İhmal	Çalışıyor	168	12.26	3.07	3.32	210.37	0.001*
	Çalışmıyor	88	11.08	2.50			
Duygusal İhmal	Çalışıyor	168	12.67	5.55	2.43	202.66	0.016*
	Çalışmıyor	88	11.07	4.73			
Cinsel Taciz	Çalışıyor	168	6.92	3.45	0.10	254	0.918
	Çalışmıyor	88	6.88	3.64			
Aşırı Koruma Kontrol	Çalışıyor	168	12.83	5.89	2.47	220.94	0.014*
	Çalışmıyor	88	11.20	4.49			

* $p<0.05$ Uygulanan testin ismi: Bağımsız Örneklem T-Testi

Rosenberg Benlik Saygısı, İçsel Yatırımda Bulunma, Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması, Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması, İçsel Yatırımla Özdeşleşme, Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması, Duygusal Taciz, Cinsel Taciz alt boyutu çalışma durumu değişkenini üzerinden kıyaslandığında ölçeklerden alınan ortalama puanların arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$).

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden ($t(214.35)=2.48, p<0.05$), Fiziksel Taciz alt ölçeğinden ($t(219.88)=2.53, p<0.05$), Fiziksel İhmal alt ölçeğinden ($t(210.37)=3.32, p<0.05$), Duygusal İhmal alt ölçeğinden ($t(202.66)=2.43, p<0.05$), Aşırı Koruma Kontrol alt ölçeğinden ($t(220.94)=2.47, p<0.05$) aldıkları puanlar çalışma durumu değişkenini üzerinden kıyaslandığında ölçeklerden alınan ortalama puanların arasında anlamı düzeyde bir farklılığın olduğu saptanmıştır. Ortalamalar karşılaştırıldığında çalışanların, çalışmayanlara göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 13. Medeni Durum Değişkenine Göre RBSÖ, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Kıyaslanması

		n	\bar{X}	Ss.	t	Sd.	p
Rosenberg Benlik Saygısı	Evli	62	21.47	6.64	1.47	254	0.143
	Bekar	194	20.02	6.82			
İçsel Yatırımda Bulunma	Evli	62	19.40	5.32	1.19	254	0.233
	Bekar	194	18.45	5.53			
Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması	Evli	62	19.02	5.30	-0.20	254	0.838
	Bekar	194	19.18	5.58			
Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması	Evli	62	15.00	5.64	-1.64	254	0.103
	Bekar	194	16.26	5.17			
İçsel Yatırımla Özdeşleşme	Evli	62	20.15	4.44	2.55	254	0.011
	Bekar	194	18.35	4.96			
Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması	Evli	62	18.32	4.28	0.54	254	0.589
	Bekar	194	17.96	4.70			
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	Evli	62	44.95	15.31	-0.93	254	0.353
	Bekar	194	47.04	15.43			
Duygusal Taciz	Evli	62	8.52	4.31	-0.40	254	0.689
	Bekar	194	8.75	3.84			
Fiziksel Taciz	Evli	62	6.89	3.21	-0.22	254	0.827
	Bekar	194	6.98	3.00			
Fiziksel İhmal	Evli	62	11.48	2.68	-1.15	254	0.253
	Bekar	194	11.97	3.01			
Duygusal İhmal	Evli	62	11.77	5.43	-0.59	254	0.557
	Bekar	194	12.23	5.30			
Cinsel Taciz	Evli	62	6.29	3.12	-1.72	117.30	0.089
	Bekar	194	7.10	3.60			
Aşırı Koruma Kontrol	Evli	62	11.81	5.30	-0.77	254	0.443
	Bekar	194	12.42	5.56			

* $p<0.05$ Uygulanan testin ismi: Bağımsız Örneklem T-Testi

Rosenberg Benlik Saygısı, İçsel Yatırımda Bulunma, Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması, Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması, Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Duygusal Taciz, Fiziksel Taciz, Fiziksel İhmal, Duygusal İhmal, Cinsel Taciz, Aşırı Koruma Kontrol alt boyutu medeni durumu değişkenini üzerinden kıyaslandığında ölçeklerden alınan ortalama puanların arasında anlamı düzeyde bir farklılığın olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$). İçsel

Yatırımla Özdeşleşme alt ölçeğinden ($t(254)=2.55, p<0.05$) aldıkları puanlar medeni durum değişkenini üzerinden kıyaslandığında ölçeklerden alınan ortalama puanların arasında anlamı düzeyde bir farklılığın olduğu saptanmıştır. Ortalamalar karşılaştırıldığında evli olanların, bekar olanlara göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 14. Çocuklukta Aile Gelir Durumu Değişkenine Göre RBSÖ, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Kıyaslanması

		n	\bar{X}	Ss.	t	Sd.	p
Rosenberg Benlik Saygısı	Düşük	98	19.97	7.28	-0.74	254	0.462
	Orta ve Üstü	158	20.61	6.49			
İçsel Yatırımda Bulunma	Düşük	98	17.65	5.61	-2.38	254	0.018*
	Orta ve Üstü	158	19.32	5.32			
Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması	Düşük	98	18.01	5.76	-2.62	254	0.009**
	Orta ve Üstü	158	19.84	5.23			
Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması	Düşük	98	16.62	4.93	1.58	254	0.114
	Orta ve Üstü	158	15.54	5.50			
İçsel Yatırımla Özdeşleşme	Düşük	98	18.03	4.92	-1.95	254	0.053
	Orta ve Üstü	158	19.25	4.83			
Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması	Düşük	98	17.38	4.74	-1.84	254	0.067
	Orta ve Üstü	158	18.46	4.47			
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	Düşük	98	51.16	15.92	3.89	254	0.000**
	Orta ve Üstü	158	43.66	14.38			
Duygusal Taciz	Düşük	98	9.19	4.11	1.61	254	0.109
	Orta ve Üstü	158	8.38	3.83			
Fiziksel Taciz	Düşük	98	7.63	3.22	2.74	187.26	0.007**
	Orta ve Üstü	158	6.54	2.86			
Fiziksel İhmal	Düşük	98	13.11	2.82	5.73	254	0.000**
	Orta ve Üstü	158	11.08	2.73			
Duygusal İhmal	Düşük	98	13.65	5.49	3.71	254	0.000**
	Orta ve Üstü	158	11.17	5.01			
Cinsel Taciz	Düşük	98	7.57	3.88	2.31	176.51	0.022*
	Orta ve Üstü	158	6.49	3.20			
Aşırı Koruma Kontrol	Düşük	98	13.46	6.03	2.64	177.81	0.009**
	Orta ve Üstü	158	11.54	5.01			

* $p<0.05$ Uygulanan testin ismi: Bağımsız Örneklem T-Testi

Rosenberg Benlik Saygısı, Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması, İçsel Yatırımla Özdeşleşme, Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması, Duygusal Taciz alt boyutu çocuklukta aile gelir durumu değişkenini üzerinden kıyaslandığında ölçeklerden alınan ortalama puanların arasında anlamı düzeyde bir farklılığın olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$).

İçsel Yatırımda Bulunma alt ölçeğinden ($t(254)=-2.38, p<0.05$), Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması alt ölçeğinden ($t(254)=-2.62, p<0.05$) aldıkları puanlar

çocuklukta aile gelir durumu değişkenini üzerinden kıyaslandığında ölçeklerden alınan ortalama puanların arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu saptanmıştır. Ortalamalar karşılaştırıldığında orta ve üstü geliri olanların, düşük geliri olanlara göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden ($t(254)=3.89, p<0.05$), Fiziksel Taciz alt ölçeğinden ($t(187.26)=2.74, p<0.05$), Fiziksel İhmal alt ölçeğinden ($t(254)=5.73, p<0.05$), Duygusal İhmal alt ölçeğinden ($t(254)=3.71, p<0.05$), Cinsel Taciz alt ölçeğinden ($t(176.51)=2.31, p<0.05$), Aşırı Koruma Kontrol alt ölçeğinden ($t(177.81)=2.64, p<0.05$) aldıkları puanlar çocuklukta aile gelir durumu değişkenini üzerinden kıyaslandığında ölçeklerden alınan ortalama puanların arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu saptanmıştır. Ortalamalar karşılaştırıldığında düşük geliri olanların, orta ve üstü geliri olanlara göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 15. Eğitim Durumu Değişkenine Göre RBSÖ, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Kıyaslanması

		n	\bar{X}	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
Rosenberg Benlik Saygısı	Ortaokul Mezunu	18	19.61	7.67	G.Arası	295.18	3	98.39	2.16	0.093
	Lise Mezunu	54	20.50	6.70	G.İçi	11480.30	252	45.56		
	Üniversite Mezunu	167	20.01	6.79	Toplam	11775.48	255			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	17	24.29	5.27						
	Toplam	256	20.37	6.80						
İçsel Yatırımda Bulunma	Ortaokul Mezunu	18	16.56	5.09	G.Arası	145.93	3	48.64	1.63	0.183
	Lise Mezunu	54	18.24	4.76	G.İçi	7523.80	252	29.86		
	Üniversite Mezunu	167	18.88	5.70	Toplam	7669.73	255			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	17	20.35	5.56						
	Toplam	256	18.68	5.48						
Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması	Ortaokul Mezunu	18	18.39	5.00	G.Arası	44.02	3	14.67	0.48	0.695
	Lise Mezunu	54	18.69	4.90	G.İçi	7678.91	252	30.47		
	Üniversite Mezunu	167	19.26	5.80	Toplam	7722.94	255			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	17	20.24	4.94						
	Toplam	256	19.14	5.50						
Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması	Ortaokul Mezunu	18	14.78	5.88	G.Arası	101.68	3	33.89	1.21	0.308
	Lise Mezunu	54	16.50	4.99	G.İçi	7082.84	252	28.11		
	Üniversite Mezunu	167	16.10	5.48	Toplam	7184.53	255			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	17	14.12	3.53						
	Toplam	256	15.96	5.31						
İçsel Yatırımla Özdeşleşme	Ortaokul Mezunu	18	17.72	4.11	G.Arası	24.39	3	8.13	0.34	0.798
	Lise Mezunu	54	18.67	4.55	G.İçi	6071.36	252	24.09		
	Üniversite Mezunu	167	18.92	5.00	Toplam	6095.75	255			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	17	18.88	5.75						
	Toplam	256	18.78	4.89						

Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması	Ortaokul Mezunu	18	16.56	3.67	G.Arası	113.18	3	37.73	2.35	0.085
	Lise Mezunu	54	17.22	4.39	G.İçi	5278.26	252	20.95		
	Üniversite Mezunu	167	18.37	4.81	Toplam	5391.44	255			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	17	19.12	3.43						
	Toplam	256	18.05	4.60						
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	Ortaokul Mezunu	18	55.28	19.51	G.Arası	1903.07	3	634.36	3.03	0.038*
	Lise Mezunu	54	44.98	14.48	G.İçi	58550.61	252	232.34		
	Üniversite Mezunu	167	46.59	15.52	Toplam	60453.68	255			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	17	41.71	7.88						
	Toplam	256	46.54	15.40						
Duygusal Taciz	Ortaokul Mezunu	18	11.11	6.28	G.Arası	128.10	3	42.70	1.38	0.261
	Lise Mezunu	54	8.13	3.65	G.İçi	3854.52	252	15.30		
	Üniversite Mezunu	167	8.67	3.76	Toplam	3982.62	255			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	17	8.12	2.83						
	Toplam	256	8.69	3.95						
Fiziksel Taciz	Ortaokul Mezunu	18	9.72	4.36	G.Arası	149.08	3	49.69	2.68	0.059
	Lise Mezunu	54	6.78	3.01	G.İçi	2216.53	252	8.80		
	Üniversite Mezunu	167	6.77	2.80	Toplam	2365.61	255			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	17	6.47	2.65						
	Toplam	256	6.96	3.05						
Fiziksel İhmal	Ortaokul Mezunu	18	13.17	2.75	G.Arası	37.54	3	12.51	1.68	0.183
	Lise Mezunu	54	11.72	2.64	G.İçi	2156.11	252	8.56		
	Üniversite Mezunu	167	11.81	3.07	Toplam	2193.65	255			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	17	11.29	2.37						
	Toplam	256	11.86	2.93						
Duygusal İhmal	Ortaokul Mezunu	18	13.00	5.81	G.Arası	93.47	3	31.16	1.57	0.206
	Lise Mezunu	54	11.46	5.07	G.İçi	7141.78	252	28.34		
	Üniversite Mezunu	167	12.40	5.49	Toplam	7235.25	255			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	17	10.53	3.57						
	Toplam	256	12.12	5.33						
Cinsel Taciz	Ortaokul Mezunu	18	8.28	4.44	G.Arası	78.14	3	26.05	8.97	0.000**
	Lise Mezunu	54	6.89	3.66	G.İçi	3055.61	252	12.13		
	Üniversite Mezunu	167	6.93	3.47	Toplam	3133.75	255			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	17	5.29	0.99						
	Toplam	256	6.91	3.51						
Aşırı Koruma/Kontrol	Ortaokul Mezunu	18	11.00	4.75	G.Arası	152.55	3	50.85	1.76	0.167
	Lise Mezunu	54	11.07	5.24	G.İçi	7546.31	252	29.95		
	Üniversite Mezunu	167	12.80	5.78	Toplam	7698.86	255			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	17	12.29	3.27						
	Toplam	256	12.27	5.49						

* $p < 0.05$ Uygulanan testin ismi: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Rosenberg Benlik Saygısı, İçsel Yatırımda Bulunma, Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması, Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması, İçsel Yatırımla Özdeşleşme, Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması, Fiziksel İhmal, Duygusal İhmal, Fiziksel Taciz, Duygusal Taciz, Aşırı Koruma Kontrol alt boyutu eğitim durumu değişkenini

üzerinden kıyaslandığında ölçeklerden alınan ortalama puanların arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$).

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden ($F(3.252)=3.03$, $p<0.05$) elde edilen ortalamaların eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır ($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, ortaokul mezunu olan grubun aldığı puanların yüksek lisans ve üzeri olan gruptan, daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Cinsel Taciz alt ölçeği ($F(3.252)=8.97$, $p<0.05$) elde edilen ortalamaların eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır ($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, lise mezunu olan grubun aldığı puanların yüksek lisans ve üzeri olan gruptan, üniversite mezunu olan grubun aldığı puanların yüksek lisans ve üzeri olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 16 . Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre RBSÖ, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Kıyaslanması

		n	\bar{X}	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
Rosenberg Benlik Saygısı	Hiç Okula Gitmemiş	21	16.43	8.23	G.Arası	744.51	4	186.13	3.81	0.007*
	İlkokul Mezunu	125	19.52	7.03	G.İçi	11030.98	251	43.95		
	Ortaokul Mezunu	41	22.34	5.76	Toplam	11775.48	255			
	Lise Mezunu	46	22.02	6.12						
	Üniversite Mezunu	23	21.74	4.90						
	Toplam	256	20.37	6.80						
İçsel Yatırımda Bulunma	Hiç Okula Gitmemiş	21	14.90	5.47	G.Arası	746.10	4	186.53	9.04	0.000*
	İlkokul Mezunu	125	17.87	5.84	G.İçi	6923.63	251	27.58		
	Ortaokul Mezunu	41	19.90	4.43	Toplam	7669.73	255			
	Lise Mezunu	46	19.91	4.92						
	Üniversite Mezunu	23	21.87	3.22						
	Toplam	256	18.68	5.48						
Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması	Hiç Okula Gitmemiş	21	14.76	5.92	G.Arası	724.51	4	181.13	6.50	0.000*
	İlkokul Mezunu	125	18.58	5.49	G.İçi	6998.43	251	27.88		
	Ortaokul Mezunu	41	20.49	4.89	Toplam	7722.94	255			
	Lise Mezunu	46	20.15	5.35						

	Üniversite Mezunları	23	21.78	3.75							
	Toplam	256	19.14	5.50							
Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması	Hiç Okula Gitmemiş	21	14.48	4.92	G.Arası	318.28	4	79.57	2.91	0.022*	
	İlkokul Mezunları	125	16.72	5.24	G.İçi	6866.25	251	27.36			
	Ortaokul Mezunları	41	16.22	4.98	Toplam	7184.53	255				
	Lise Mezunları	46	15.78	5.36							
	Üniversite Mezunları	23	13.04	5.62							
	Toplam	256	15.96	5.31							
İçsel Yatırımla Özdeşleşme	Hiç Okula Gitmemiş	21	15.57	4.91	G.Arası	404.17	4	101.04	4.46	0.002*	
	İlkokul Mezunları	125	18.46	5.04	G.İçi	5691.58	251	22.68			
	Ortaokul Mezunları	41	19.90	4.28	Toplam	6095.75	255				
	Lise Mezunları	46	18.96	4.76							
	Üniversite Mezunları	23	21.09	3.69							
	Toplam	256	18.78	4.89							
Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması	Hiç Okula Gitmemiş	21	14.76	4.55	G.Arası	386.41	4	96.60	4.84	0.001*	
	İlkokul Mezunları	125	17.64	4.75	G.İçi	5005.03	251	19.94			
	Ortaokul Mezunları	41	19.49	3.94	Toplam	5391.44	255				
	Lise Mezunları	46	18.87	4.20							
	Üniversite Mezunları	23	19.04	4.16							
	Toplam	256	18.05	4.60							
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	Hiç Okula Gitmemiş	21	61.90	16.86	G.Arası	9229.81	4	2307.45	13.23	0.000*	
	İlkokul Mezunları	125	48.77	16.20	G.İçi	51223.87	251	204.08			
	Ortaokul Mezunları	41	41.71	11.63	Toplam	60453.68	255				
	Lise Mezunları	46	42.22	11.91							
	Üniversite Mezunları	23	37.61	7.38							
	Toplam	256	46.54	15.40							
Duygusal Taciz	Hiç Okula Gitmemiş	21	12.10	4.62	G.Arası	404.86	4	101.22	7.34	0.000*	
	İlkokul Mezunları	125	9.02	4.04	G.İçi	3577.76	251	14.25			
	Ortaokul Mezunları	41	7.27	3.15	Toplam	3982.62	255				
	Lise Mezunları	46	8.33	3.75							
	Üniversite Mezunları	23	7.09	2.09							
	Toplam	256	8.69	3.95							
Fiziksel Taciz	Hiç Okula Gitmemiş	21	9.95	4.02	G.Arası	297.38	4	74.35	6.91	0.000*	
	İlkokul Mezunları	125	7.28	3.10	G.İçi	2068.23	251	8.24			
	Ortaokul Mezunları	41	5.95	1.99	Toplam	2365.61	255				
	Lise Mezunları	46	6.13	2.46							
	Üniversite Mezunları	23	5.96	2.33							
	Toplam	256	6.96	3.05							
Fiziksel İhmal	Hiç Okula Gitmemiş	21	14.86	2.74	G.Arası	382.70	4	95.68	18.67	0.000*	
	İlkokul Mezunları	125	12.30	3.04	G.İçi	1810.95	251	7.21			
	Ortaokul Mezunları	41	11.27	2.41	Toplam	2193.65	255				
	Lise Mezunları	46	10.93	2.25							
	Üniversite Mezunları	23	9.61	1.56							
	Toplam	256	11.86	2.93							
Duygusal İhmal	Hiç Okula Gitmemiş	21	15.90	5.89	G.Arası	852.74	4	213.19	10.45	0.000*	
	İlkokul Mezunları	125	13.10	5.43	G.İçi	6382.50	251	25.43			

	Ortaokul Mezunu	41	10.78	4.86	Toplam	7235.25	255			
	Lise Mezunu	46	10.54	4.42						
	Üniversite Mezunu	23	8.87	3.03						
	Toplam	256	12.12	5.33						
Cinsel Taciz	Hiç Okula Gitmemiş	21	9.10	3.92	G.Arası	146.34	4	36.58	3.07	0.017*
	İlkokul Mezunu	125	7.07	3.59	G.İçi	2987.41	251	11.90		
	Ortaokul Mezunu	41	6.44	3.52	Toplam	3133.75	255			
	Lise Mezunu	46	6.28	2.93						
	Üniversite Mezunu	23	6.09	3.00						
	Toplam	256	6.91	3.51						
Aşırı Koruma/Kontrol	Hiç Okula Gitmemiş	21	16.10	6.77	G.Arası	676.52	4	169.13	5.53	0.000*
	İlkokul Mezunu	125	13.06	5.84	G.İçi	7022.34	251	27.98		
	Ortaokul Mezunu	41	10.66	4.28	Toplam	7698.86	255			
	Lise Mezunu	46	10.61	4.36						
	Üniversite Mezunu	23	10.70	3.64						
	Toplam	256	12.27	5.49						

* $p < 0.05$ Uygulanan testin ismi: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

RBSÖnden ($F(4.251)=3.81$, $p < 0.05$) elde edilen ortalamaların baba eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır ($p < 0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, hiç okula gitmemiş olan grubun aldığı puanların ortaokul mezunu olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

İçsel Yatırımda Bulunma alt ölçeğinden ($F(4.251)=9.04$, $p < 0.05$) elde edilen ortalamaların baba eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır ($p < 0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, üniversite mezunu olan grubun aldığı puanların hiç okula gitmemiş olan gruptan, üniversite mezunu olan grubun aldığı puanların ilkökul mezunu olan gruptan, lise mezunu olan grubun aldığı puanların hiç okula gitmemiş olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması alt ölçeğinden ($F(4.251)=6.50$, $p < 0.05$) elde edilen ortalamaların baba eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra

grupların varyanslarının homojen dağıldığı bilgisine ulaşılmıştır($p>0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, hiç okul okumamış olan grubun aldığı puanların ortaokul, lise, üniversite mezunu olan gruptan daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması alt ölçeğinden ($F(4.251)=2.91, p<0.05$) elde edilen ortalamaların baba eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağıldığı bilgisine ulaşılmıştır($p>0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, ilkokul mezunu olan grubun aldığı puanların üniversite mezunu olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

İçsel Yatırımla Özdeşleşme alt ölçeğinden ($F(4.251)=4.46, p<0.05$) elde edilen ortalamaların baba eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağıldığı bilgisine ulaşılmıştır($p>0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, hiç okul okumamış olan grubun aldığı puanların üniversite mezunu olan gruptan, ilkokul mezunu olan grubun aldığı puanların üniversite mezunu olan gruptan daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması alt ölçeğinden ($F(4.251)=4.84, p<0.05$) elde edilen ortalamaların baba eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağıldığı bilgisine ulaşılmıştır($p>0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, hiç okul okumamış olan grubun aldığı puanların ortaokul, lise, üniversite mezunu olanlara göre kıyaslandığında daha yüksek ortalama puana sahip olduğu saptanmıştır.

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden ($F(4.251)=13.23, p<0.05$) elde edilen ortalamaların baba eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların

varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, hiç okula gitmemiş olan grubun aldığı puanların diğer gruplardan, ilkokul mezunu olan grubun aldığı puanların hiç okula gitmemiş grup hariç diğer gruplardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Duygusal Taciz alt ölçeğinden ($F(4.251)=7.34, p<0.05$) elde edilen ortalamaların baba eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, hiç okula gitmemiş olan grubun aldığı puanların ortaokul, lise, üniversite mezunu olan gruplardan, ilkokul mezunu olan grubun aldığı puanların ortaokul, üniversite mezunu gruplardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Fiziksel Taciz alt ölçeğinden ($F(4.251)=6.91, p<0.05$) elde edilen ortalamaların baba eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, hiç okula gitmemiş olan grubun aldığı puanların ortaokul, lise, üniversite mezunu olan gruplardan, ilkokul mezunu olan grubun aldığı puanların ortaokul mezunu gruplardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Fiziksel İhmal alt ölçeğinden ($F(4.251)=18.67, p<0.05$) elde edilen ortalamaların baba eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, hiç okula gitmemiş olan grubun aldığı puanların diğer gruplardan, ilkokul mezunu olan grubun aldığı puanların hiç okula gitmemiş grup hariç, lise ve üniversite mezunu olan gruplardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Duygusal İhmal alt ölçeğinden ($F(4.251)=10.45, p<0.05$) elde edilen ortalamaların baba eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, hiç okula gitmemiş olan grubun aldığı puanların ortaokul, lise, üniversite mezunu olan gruplardan, ilkokul mezunu olan grubun aldığı puanların ortaokul, üniversite mezunu gruplardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Cinsel Taciz alt ölçeğinden ($F(4.251)=3.07, p<0.05$) elde edilen ortalamaların baba eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağıldığı bilgisine ulaşılmıştır($p>0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, hiç okula gitmemiş olan grubun aldığı puanların diğer gruplardan, ilkokul mezunu olan grubun aldığı puanların hiç okula gitmemiş grup hariç, lise ve üniversite mezunu olan gruplardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Aşırı Koruma Kontrol alt ölçeğinden ($F(4.251)=5.53, p<0.05$) elde edilen ortalamaların baba eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, hiç okula gitmemiş olan grubun aldığı puanların ortaokul, lise, üniversite mezunu olan gruplardan, ilkokul mezunu olan grubun aldığı puanların ortaokul, lise mezunu olan gruplardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 17. Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre RBSÖ, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Kıyaslanması

		n	\bar{X}	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
Rosenberg Benlik Saygısı	Hiç Okula Gitmemiş	82	18.40	7.44	G.Arası	532.75	4	133.19	2.98	0.027*
	İlkokul Mezunu	104	20.91	6.79	G.İçi	11242.74	251	44.79		
	Ortaokul Mezunu	28	21.39	5.20	Toplam	11775.48	255			
	Lise Mezunu	30	21.73	5.82						
	Üniversite Mezunu	12	23.25	5.14						
	Toplam	256	20.37	6.80						

İçsel Yatırımda Bulunma	Hiç Okula Gitmemiş	82	16.09	5.91	G.Arası	852.25	4	213.06	7.19	0.000*
	İlkokul Mezunu	104	19.52	5.16	G.İçi	6817.48	251	27.16		
	Ortaokul Mezunu	28	20.25	4.70	Toplam	7669.73	255			
	Lise Mezunu	30	20.60	3.82						
	Üniversite Mezunu	12	20.67	4.50						
	Toplam	256	18.68	5.48						
Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması	Hiç Okula Gitmemiş	82	16.55	6.07	G.Arası	1023.50	4	255.88	12.22	0.000*
	İlkokul Mezunu	104	19.74	5.06	G.İçi	6699.44	251	26.69		
	Ortaokul Mezunu	28	22.82	3.08	Toplam	7722.94	255			
	Lise Mezunu	30	20.43	3.97						
	Üniversite Mezunu	12	19.83	5.75						
	Toplam	256	19.14	5.50						
Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması	Hiç Okula Gitmemiş	82	16.06	4.77	G.Arası	169.01	4	42.25	2.19	0.082
	İlkokul Mezunu	104	15.95	6.02	G.İçi	7015.52	251	27.95		
	Ortaokul Mezunu	28	17.64	4.97	Toplam	7184.53	255			
	Lise Mezunu	30	15.03	4.65						
	Üniversite Mezunu	12	13.67	3.65						
	Toplam	256	15.96	5.31						
İçsel Yatırımla Özdeşleşme	Hiç Okula Gitmemiş	82	16.85	5.62	G.Arası	496.21	4	124.05	4.68	0.000*
	İlkokul Mezunu	104	19.39	4.34	G.İçi	5599.54	251	22.31		
	Ortaokul Mezunu	28	20.86	4.13	Toplam	6095.75	255			
	Lise Mezunu	30	19.57	3.45						
	Üniversite Mezunu	12	19.83	5.11						
	Toplam	256	18.78	4.89						
Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması	Hiç Okula Gitmemiş	82	15.83	4.71	G.Arası	730.17	4	182.54	9.83	0.000*
	İlkokul Mezunu	104	18.91	4.42	G.İçi	4661.27	251	18.57		
	Ortaokul Mezunu	28	20.93	3.39	Toplam	5391.44	255			
	Lise Mezunu	30	18.67	3.58						
	Üniversite Mezunu	12	17.42	3.99						
	Toplam	256	18.05	4.60						
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	Hiç Okula Gitmemiş	82	54.73	16.40	G.Arası	8405.92	4	2101.48	9.83	0.000*
	İlkokul Mezunu	104	43.68	14.50	G.İçi	52047.77	251	207.36		
	Ortaokul Mezunu	28	41.57	13.06	Toplam	60453.68	255			
	Lise Mezunu	30	41.43	10.68						
	Üniversite Mezunu	12	39.58	7.89						
	Toplam	256	46.54	15.40						
Duygusal Taciz	Hiç Okula Gitmemiş	82	10.13	4.28	G.Arası	264.56	4	66.14	4.47	0.002*
	İlkokul Mezunu	104	8.05	3.69	G.İçi	3718.06	251	14.81		
	Ortaokul Mezunu	28	7.43	3.67	Toplam	3982.62	255			
	Lise Mezunu	30	8.33	3.57						
	Üniversite Mezunu	12	8.25	3.05						
	Toplam	256	8.69	3.95						
Fiziksel Taciz	Hiç Okula Gitmemiş	82	8.50	3.65	G.Arası	298.79	4	74.70	7.89	0.000*
	İlkokul Mezunu	104	6.45	2.65	G.İçi	2066.82	251	8.23		
	Ortaokul Mezunu	28	5.86	1.65	Toplam	2365.61	255			
	Lise Mezunu	30	5.87	1.83						

	Üniversite Mezunu	12	6.17	2.92							
	Toplam	256	6.96	3.05							
Fiziksel İhmal	Hiç Okula Gitmemiş	82	13.59	3.01	G.Arası	382.81	4	95.70	13.11	0.000*	
	İlkokul Mezunu	104	11.31	2.64	G.İçi	1810.84	251	7.21			
	Ortaokul Mezunu	28	10.75	2.81	Toplam	2193.65	255				
	Lise Mezunu	30	10.73	1.96							
	Üniversite Mezunu	12	10.17	1.64							
	Toplam	256	11.86	2.93							
Duygusal İhmal	Hiç Okula Gitmemiş	82	14.50	5.41	G.Arası	753.11	4	188.28	9.12	0.000*	
	İlkokul Mezunu	104	11.39	5.20	G.İçi	6482.13	251	25.83			
	Ortaokul Mezunu	28	10.86	4.90	Toplam	7235.25	255				
	Lise Mezunu	30	10.57	4.56							
	Üniversite Mezunu	12	9.00	2.63							
	Toplam	256	12.12	5.33							
Cinsel Taciz	Hiç Okula Gitmemiş	82	8.01	3.84	G.Arası	158.83	4	39.71	3.32	0.011*	
	İlkokul Mezunu	104	6.48	3.29	G.İçi	2974.92	251	11.85			
	Ortaokul Mezunu	28	6.68	3.89	Toplam	3133.75	255				
	Lise Mezunu	30	5.93	2.53							
	Üniversite Mezunu	12	6.00	2.49							
	Toplam	256	6.91	3.51							
Aşırı Koruma/Kontrol	Hiç Okula Gitmemiş	82	14.33	5.95	G.Arası	620.82	4	155.20	6.43	0.000*	
	İlkokul Mezunu	104	11.91	5.64	G.İçi	7078.04	251	28.20			
	Ortaokul Mezunu	28	10.14	4.18	Toplam	7698.86	255				
	Lise Mezunu	30	10.23	3.15							
	Üniversite Mezunu	12	11.42	4.01							
	Toplam	256	12.27	5.49							

* $p < 0.05$ Uygulanan testin ismi: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların anne eğitim durumu değişkenini üzerinden kıyaslandığında ölçeklerden alınan ortalama puanların arasında anlamı düzeyde bir farklılığın olmadığı saptanmıştır ($p > 0.05$).

RBSÖnden ($F(4.251)=2.98$, $p < 0.05$) elde edilen ortalamaların anne eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır ($p < 0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, üniversite mezunu olan grubun aldığı puanların hiç okula gitmemiş olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

İçsel Yatırımda Bulunma alt ölçeğinden ($F(4.251)=7.19$, $p < 0.05$) elde edilen ortalamaların anne eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında

karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, hiç okula gitmemiş olan grubun aldığı puanların diğer gruplardan daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması alt ölçeğinden ($F(4.251)=12.22, p<0.05$) elde edilen ortalamaların anne eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, hiç okula gitmemiş olan grubun aldığı puanların ilkökul, ortaokul, lise mezunu gruplardan, hiç ilkökul mezunu olan grubun aldığı puanların ortaokul mezunu gruptan daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

İçsel Yatırımla Özdeşleşme alt ölçeğinden ($F(4.251)=4.68, p<0.05$) elde edilen ortalamaların anne eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, hiç okula gitmemiş olan grubun aldığı puanların ilkökul, ortaokul, lise mezunu gruplardan daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması alt ölçeğinden ($F(4.251)=9.83, p<0.05$) elde edilen ortalamaların anne eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağıldığı bilgisine ulaşılmıştır($p>0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, hiç okula gitmemiş olan grubun aldığı puanların ilkökul, ortaokul, lise mezunu gruplardan daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden ($F(4.251)=9.83, p<0.05$) elde edilen ortalamaların anne eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların

varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, hiç okula gitmemiş olan grubun aldığı puanların diğer gruplardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Duygusal Taciz alt ölçeğinden ($F(4.251)=4.47, p<0.05$) elde edilen ortalamaların anne eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağıldığı bilgisine ulaşılmıştır($p>0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, hiç okula gitmemiş olan grubun aldığı puanların ilkokul, ortaokul mezunu olan gruplardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Fiziksel Taciz alt ölçeğinden ($F(4.251)=7.89, p<0.05$) elde edilen ortalamaların anne eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, hiç okula gitmemiş olan grubun aldığı puanların ilkokul, ortaokul, lise mezunu gruplardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Fiziksel İhmal alt ölçeğinden ($F(4.251)=13.11, p<0.05$) elde edilen ortalamaların anne eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, hiç okula gitmemiş olan grubun aldığı puanların diğer gruplardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Duygusal İhmal alt ölçeğinden ($F(4.251)=9.12, p<0.05$) elde edilen ortalamaların anne eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre,

hiç okula gitmemiş olan grubun aldığı puanların diğer gruplardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Cinsel Taciz alt ölçeğinden ($F(4.251)=3.32, p<0.05$) elde edilen ortalamaların anne eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, hiç okula gitmemiş olan grubun aldığı puanların ilkokul, lise mezunu gruplardan daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Aşırı Koruma Kontrol alt ölçeğinden ($F(4.251)=6.43, p<0.05$) elde edilen ortalamaların anne eğitim durumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, hiç okula gitmemiş olan grubun aldığı puanların ilkokul, ortaokul, lise mezunu gruplardan daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 18. Aile Tutumu Değişkenine Göre RBSÖ, Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Kıyaslanması

		n	\bar{X}	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
Rosenberg Benlik Saygısı	Demokratik Aile Tutumu	36	22.64	5.90	G.Arası	1267.32	5	253.46	5.47	0.000*
	Baskıcı Aile Tutumu	50	17.86	6.08	G.İçi	10508.17	250	42.03		
	Mükemmeliyetçi Aile Tutumu	16	18.75	8.91	Toplam	11775.48	255			
	Dengesiz-Karasız Aile Tutumu	32	18.56	6.78						
	Koruyucu Aile Tutumu	109	22.10	5.93						
	İlgisiz Aile Tutumu	13	15.62	9.41						
	Toplam	256	20.37	6.80						
İçsel Yatırımda Bulunma	Demokratik Aile Tutumu	36	20.14	5.58	G.Arası	806.22	5	161.24	5.87	0.000*
	Baskıcı Aile Tutumu	50	16.48	5.80	G.İçi	6863.51	250	27.45		
	Mükemmeliyetçi Aile Tutumu	16	20.38	4.99	Toplam	7669.73	255			
	Dengesiz-Karasız Aile Tutumu	32	16.97	4.60						
	Koruyucu Aile Tutumu	109	19.91	4.82						
	İlgisiz Aile Tutumu	13	14.92	6.98						
	Toplam	256	18.68	5.48						
Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması	Demokratik Aile Tutumu	36	19.81	5.25	G.Arası	449.40	5	89.88	2.77	0.026*
	Baskıcı Aile Tutumu	50	17.04	5.89	G.İçi	7273.54	250	29.09		
	Mükemmeliyetçi Aile Tutumu	16	19.81	5.87	Toplam	7722.94	255			
	Dengesiz-Karasız Aile Tutumu	32	18.09	6.21						
	Koruyucu Aile Tutumu	109	20.28	4.73						
	İlgisiz Aile Tutumu	13	17.62	6.29						
	Toplam	256	19.14	5.50						
Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması	Demokratik Aile Tutumu	36	14.17	4.46	G.Arası	630.75	5	126.15	4.81	0.000*
	Baskıcı Aile Tutumu	50	16.44	5.10	G.İçi	6553.78	250	26.22		
	Mükemmeliyetçi Aile Tutumu	16	12.75	5.90	Toplam	7184.53	255			
	Dengesiz-Karasız Aile Tutumu	32	18.72	4.98						
	Koruyucu Aile Tutumu	109	15.68	5.30						
	İlgisiz Aile Tutumu	13	18.54	4.63						
	Toplam	256	15.96	5.31						
İçsel Yatırımla Özdeşleşme	Demokratik Aile Tutumu	36	20.22	4.06	G.Arası	788.22	5	157.64	7.43	0.000*
	Baskıcı Aile Tutumu	50	15.92	5.36	G.İçi	5307.53	250	21.23		

	Mükemmeliyetçi Aile Tutumu	16	19.94	5.32	Toplam	6095.75	255			
	Dengesiz-Karasız Aile Tutumu	32	18.22	4.43						
	Koruyucu Aile Tutumu	109	19.97	4.36						
	İlgisiz Aile Tutumu	13	15.77	4.38						
	Toplam	256	18.78	4.89						
Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması	Demokratik Aile Tutumu	36	18.78	4.80	G.Arası	386.00	5	77.20	3.89	0.004*
	Baskıcı Aile Tutumu	50	16.24	4.67	G.İçi	5005.44	250	20.02		
	Mükemmeliyetçi Aile Tutumu	16	19.00	3.48	Toplam	5391.44	255			
	Dengesiz-Karasız Aile Tutumu	32	17.97	5.35						
	Koruyucu Aile Tutumu	109	18.87	4.14						
	İlgisiz Aile Tutumu	13	15.08	4.21						
	Toplam	256	18.05	4.60						
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	Demokratik Aile Tutumu	36	41.11	15.08	G.Arası	16992.48	5	3398.50	17.77	0.000*
	Baskıcı Aile Tutumu	50	57.26	14.07	G.İçi	43461.20	250	173.84		
	Mükemmeliyetçi Aile Tutumu	16	46.94	13.09	Toplam	60453.68	255			
	Dengesiz-Karasız Aile Tutumu	32	53.31	15.74						
	Koruyucu Aile Tutumu	109	39.47	10.66						
	İlgisiz Aile Tutumu	13	62.38	16.52						
	Toplam	256	46.54	15.40						
Duygusal Taciz	Demokratik Aile Tutumu	36	7.53	4.16	G.Arası	742.23	5	148.45	10.76	0.000*
	Baskıcı Aile Tutumu	50	11.04	3.60	G.İçi	3240.39	250	12.96		
	Mükemmeliyetçi Aile Tutumu	16	9.06	3.60	Toplam	3982.62	255			
	Dengesiz-Karasız Aile Tutumu	32	9.91	4.06						
	Koruyucu Aile Tutumu	109	7.21	3.01						
	İlgisiz Aile Tutumu	13	11.85	5.15						
	Toplam	256	8.69	3.95						
Fiziksel Taciz	Demokratik Aile Tutumu	36	6.69	3.34	G.Arası	335.24	5	67.05	6.98	0.000*
	Baskıcı Aile Tutumu	50	8.68	3.71	G.İçi	2030.37	250	8.12		
	Mükemmeliyetçi Aile Tutumu	16	6.56	1.79	Toplam	2365.61	255			
	Dengesiz-Karasız Aile Tutumu	32	7.72	2.98						
	Koruyucu Aile Tutumu	109	5.89	2.11						
	İlgisiz Aile Tutumu	13	8.69	3.66						
	Toplam	256	6.96	3.05						

Fiziksel İhmal	Demokratik Aile Tutumu	36	11.00	2.66	G.Arası	400.21	5	80.04	10.20	0.000*
	Baskıcı Aile Tutumu	50	13.36	3.10	G.İçi	1793.44	250	7.17		
	Mükemmeliyetçi Aile Tutumu	16	11.94	2.57	Toplam	2193.65	255			
	Dengesiz-Karasız Aile Tutumu	32	13.19	3.20						
	Koruyucu Aile Tutumu	109	10.76	2.30						
	İlgisiz Aile Tutumu	13	14.23	2.65						
	Toplam	256	11.86	2.93						
	Duygusal İhmal	Demokratik Aile Tutumu	36	9.25	3.74	G.Arası	2204.64	5	440.93	20.95
Baskıcı Aile Tutumu		50	15.88	4.45	G.İçi	5030.61	250	20.12		
Mükemmeliyetçi Aile Tutumu		16	12.25	5.74	Toplam	7235.25	255			
Dengesiz-Karasız Aile Tutumu		32	15.00	5.44						
Koruyucu Aile Tutumu		109	9.84	4.12						
İlgisiz Aile Tutumu		13	17.46	5.19						
Toplam		256	12.12	5.33						
Cinsel Taciz		Demokratik Aile Tutumu	36	6.64	3.45	G.Arası	391.70	5	78.34	5.96
	Baskıcı Aile Tutumu	50	8.30	3.82	G.İçi	2742.05	250	10.97		
	Mükemmeliyetçi Aile Tutumu	16	7.13	3.61	Toplam	3133.75	255			
	Dengesiz-Karasız Aile Tutumu	32	7.50	4.09						
	Koruyucu Aile Tutumu	109	5.76	2.40						
	İlgisiz Aile Tutumu	13	10.15	4.79						
	Toplam	256	6.91	3.51						
	Aşırı Koruma/Kontrol	Demokratik Aile Tutumu	36	8.89	3.88	G.Arası	1268.81	5	253.76	10.36
Baskıcı Aile Tutumu		50	15.96	5.42	G.İçi	6430.05	250	25.72		
Mükemmeliyetçi Aile Tutumu		16	12.69	6.36	Toplam	7698.86	255			
Dengesiz-Karasız Aile Tutumu		32	13.16	6.15						
Koruyucu Aile Tutumu		109	11.21	4.32						
İlgisiz Aile Tutumu		13	13.69	7.43						
Toplam		256	12.27	5.49						

* $p < 0.05$ Uygulanan testin ismi: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

RBSÖnden ($F(5.250)=5.47$, $p < 0.05$) elde edilen ortalamaların aile tutumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır ($p < 0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında

yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, ailesinde demokratik tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde baskıcı tutum olan gruptan, ailesinde koruyucu tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde baskıcı tutum olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

İçsel Yatırımda Bulunma alt ölçeğinden ($F(5.250)=5.87, p<0.05$) elde edilen ortalamaların aile tutumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağıldığı bilgisine ulaşılmıştır($p>0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, ailesinde demokratik tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde baskıcı, ilgisiz tutum olan gruplardan, ailesinde koruyucu tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde baskıcı, ilgisiz tutum olan gruplardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması alt ölçeğinden ($F(5.250)=2.77, p<0.05$) elde edilen ortalamaların aile tutumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, ailesinde koruyucu tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde baskıcı tutum olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması alt ölçeğinden ($F(5.250)=4.81, p<0.05$) elde edilen ortalamaların aile tutumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağıldığı bilgisine ulaşılmıştır($p>0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, ailesinde dengesiz-kararsız tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde demokratik, mükemmeliyetçi, koruyucu tutum olan gruplardan, ailesinde ilgisiz tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde mükemmeliyetçi tutum olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

İçsel Yatırımla Özdeşleşme alt ölçeğinden ($F(5.250)=7.43, p<0.05$) elde edilen ortalamaların aile tutumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma

analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağıldığı bilgisine ulaşılmıştır($p>0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, ailesinde demokratik tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde baskıcı, ilgisiz tutum olan gruptan, ailesinde koruyucu tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde baskıcı, ilgisiz tutum olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması alt ölçeğinden ($F(5.250)=3.89, p<0.05$) elde edilen ortalamaların aile tutumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, ailesinde koruyucu tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde baskıcı tutum olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden ($F(5.250)=17.77, p<0.05$) elde edilen ortalamaların aile tutumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, ailesinde demokratik tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde baskıcı, dengesiz-kararsız, ilgisiz tutum olan gruptan, ailesinde koruyucu tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde baskıcı, dengesiz- kararsız, ilgisiz tutum olanlara göre kıyaslandığında daha yüksek ortalama puana sahip olduğu saptanmıştır.

Duygusal Taciz alt ölçeğinden ($F(5.250)=10.76, p<0.05$) elde edilen ortalamaların aile tutumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, ailesinde demokratik tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde baskıcı olan gruptan, ailesinde koruyucu tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde baskıcı, dengesiz-kararsız tutum olanlara göre kıyaslandığında daha yüksek ortalama puana sahip olduğu saptanmıştır.

Fiziksel Taciz alt ölçeğinden ($F(5.250)=6.98, p<0.05$) elde edilen ortalamaların aile tutumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, ailesinde mükemmeliyetçi tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde baskıcı olan gruptan, ailesinde koruyucu tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde baskıcı, dengesiz-kararsız tutum olanlara göre kıyaslandığında daha yüksek ortalama puana sahip olduğu saptanmıştır.

Fiziksel İhmal alt ölçeğinden ($F(5.250)=10.20, p<0.05$) elde edilen ortalamaların aile tutumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, ailesinde demokratik tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde baskıcı, dengesiz- kararsız, ilgisiz tutum olan gruplardan, ailesinde koruyucu tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde baskıcı, dengesiz- kararsız, ilgisiz tutum olanlara göre kıyaslandığında daha yüksek ortalama puana sahip olduğu saptanmıştır.

Duygusal İhmal alt ölçeğinden ($F(5.250)=20.95, p<0.05$) elde edilen ortalamaların aile tutumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, ailesinde demokratik tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde baskıcı, dengesiz- kararsız, ilgisiz tutum olan gruplardan, ailesinde koruyucu tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde baskıcı, dengesiz- kararsız, ilgisiz tutum olanlara göre kıyaslandığında daha yüksek ortalama puana sahip olduğu saptanmıştır.

Cinsel Taciz alt ölçeğinden ($F(5.250)=5.96, p<0.05$) elde edilen ortalamaların aile tutumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği

sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, ailesinde koruyucu tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde baskıcı tutum olanlara göre kıyaslandığında daha yüksek ortalama puana sahip olduğu saptanmıştır.

Aşırı Koruma Kontrol alt ölçeğinden ($F(5.250)=10.36$, $p<0.05$) elde edilen ortalamaların aile tutumu farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır($p<0.05$). Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, ailesinde demokratik tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde baskıcı, dengesiz-kararsız, ilgisiz tutum olan gruplardan, ailesinde koruyucu tutum olan grubun aldığı puanların ailesinde baskıcı, dengesiz- kararsız, ilgisiz tutum olanlara göre kıyaslandığında daha yüksek ortalama puana sahip olduğu saptanmıştır.

TARTIŞMA

Bu araştırmada, erişkin bireylerde benlik saygısı, çocukluk çağı travmaları ve kimlik gelişimi değişkenleri çeşitli sosyo-demografik değişkenlerle karşılaştırılmıştır. Ayrıca, erişkinlerde benlik saygısının çocukluk çağı travmaları ve kimlik gelişimi ile ilişkisi incelenmiştir. Bu araştırmada verileri geçerli 256 katılımcı bulunmaktadır. Katılımcılara benlik saygısı için RBSÖ; çocukluk çağı travmaları için Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ve kimlik gelişimi için Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği uygulanmıştır.

Araştırmanın ilk hipotezi *Çocukluk çağı travmaları ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki vardır* olarak belirlenmiştir. Bulgulara göre, katılımcıların benlik saygısı puanları ile çocukluk çağı travmaları arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Ayrıca, benlik saygısı düzeyleri, duygusal ihmal ve duygusal istismar boyutları tarafından anlamlı düzeyde yordanmaktadır. Bu doğrultuda, araştırma hipotezinin doğrulandığı görülmektedir.

Araştırmanın ikinci hipotezi *Benlik saygısı ile kimlik gelişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır* olarak belirlenmiştir. Araştırma, değişkenleri arasındaki korelasyon ve yordayıcı ilişkilere yönelik bulgular incelendiğinde, Katılımcıların benlik saygısı düzeyleri ile olumlu kimlik gelişimi puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki saptanmıştır. Ayrıca, benlik saygısı puanları ile olumsuz kimlik gelişimi arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Benlik saygısı, katılımcıların kimlik gelişimi boyutları tarafından anlamlı düzeyde yordanmaktadır. Bu doğrultuda, araştırma hipotezinin doğrulandığı görülmektedir. Araştırmada elde edilen sonuçların literatürle tutarlı olduğu görülmektedir. Erken erişkinlik dönemindeki kimlik gelişiminin erken dönem yaşantılarla bağlantısı olduğu ve benlik saygısına etki edebilecek bir değişken olduğuna ilişkin benzer araştırma bulgularının elde edildiği görülmektedir. Örneğin, çocukluk çağı travmalarıyla ilişkili olduğu daha önce kanıtlanan önemli bir kavram olan kimlik, bir benlik duygusuna sahip olmak ve kim olduğunuzu bilmek olarak tanımlanır (Kaufman, 1974).

Araştırmanın üçüncü hipotezi *Çocukluk çağı travmaları ile kimlik gelişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır* olarak belirlenmiştir. Araştırma bulgularına göre, Katılımcıların çocukluk çağı travmaları alt boyutları kimlik gelişiminin olumlu alt boyutlarıyla (İçsel Yatırımda Bulunma Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması, İçsel Yatırımla Özdeşleşme, Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması) negatif yönlü; olumsuz alt boyutuyla (Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması) ile pozitif yönlü ve anlamlı ilişkili bulunmuştur. Araştırma bulgularının literatürle uyumlu olduğu görülmektedir. Örneğin, ergenlik döneminde ve erken yetişkinlik boyunca, çoğunlukla kimlik gelişimine (Bang, 2015) veya Erikson'un (1968) kimlik oluşumunun aşamaları olarak adlandırdığı süreçlere odaklanılmaktadır. Erikson (1968), bir bireyin her kimlik krizinden geçmek için gereken ön koşulları yerine getirmek için çabaladığı ve her aşamada ustalaştıkça, bir sonraki aşamaya geçtiğini belirtmektedir (Erikson, 1968). Erikson'un (1968) teorisinden yola çıkarak, Marcia'nın (1966) tanımladığı gibi kimlik oluşumuna yol açacak iki kavram olduğu ileri sürülmüştür. Bunlar, keşif ve bağlılıktır (Kroger ve Marcia, 2011). Keşifte olan ergen bir birey, sosyal kimliğine farklı roller, yaşam planları ve alternatifler dahil etmeye çalışır. Bağlılık ise, ergenin mesleki seçimler ve ideoloji gibi niteliklerine dair kişisel yatırımın derecesini kapsamaktadır. Keşif ve bağlılık yoluyla, bir birey seçimlerini gözden geçirir ve daha istikrarlı bir kimliğe veya sağlıklı bir kimlik statüsüne ulaşır (Kroger & Marcia, 2011). Herkesin sekiz aşamadan da geçtiğini varsayan Erikson'un (1968) aksine, Marcia (1968), ergenlerin istikrarlı bir kimliğe sahip olmadan önce yalnızca bir veya iki kimlik statüsüne erişebileceğini ileri sürmüştür.

Araştırmanın dördüncü hipotezi *Çocukluk çağı travmaları cinsiyet değişkenine göre farklılaşma yoktur* olarak belirlenmiştir. Araştırmada, sosyo-demografik değişkenler bakımından yapılan karşılaştırmalarda, bireylerin cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi, çalışma durumu ve medeni durum değişkenleri bakımından ölçek alt boyutlarından alınan puanlarda anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Cinsiyete göre yapılan karşılaştırmalar sonucunda, kadın katılımcıların kimlik gelişimi boyutlarında erkeklere kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek puanlar aldığı görülmektedir. Erkek katılımcıların kadın katılımcılara kıyasla çocukluk çağı travmaları puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durumda araştırmanın hipotezinin

reddedildiği görülmektedir. İlgili literatürde ise cinsiyet ve çocukluk çağı travmaları puanlarındaki farklılıklara ilişkin sonuçların farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu durum, cinsiyete bağlı olarak travma türlerine karşı savunmasız olma durumunun farklılık göstermesiyle ilgili olabilir. Örneğin, Meng ve D'Arcy (2016) yapmış oldukları çalışmada, hem kadın hem erkeklerde çocukluk çağı travmalarının ruh sağlığına ilişkin olumsuz sonuçları olduğunu, fakat travma türlerinin cinsiyete bağlı farklılık gösterdiğini belirtmişlerdir. Kadınlar cinsel istismar ve kişilerarası ilişkilerde şiddet içeren travmatik deneyimlere ilişkin daha yüksek puanlar alırken, erkekler ihmal ve fiziksel istismar öyküsünde kadınlardan daha yüksek puanlar almıştır. Bu doğrultuda, çalışmada elde edilen sonucun literatürle uyumlu olduğu ancak hipotezin reddedildiği görülmektedir.

Araştırmanın beşinci ve altıncı hipotezlerinde *kardeş sayısı ve doğum sırası değişkenlerinin çocukluk çağı travmaları, benlik saygısı ve kimlik gelişimi puanlarıyla anlamlı ilişkisi* olup olmadığının test edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, katılımcıların yaşı, kardeş sayısı ve kardeş sırası değişkenleri bakımından benlik saygısı, kimlik gelişimi ve çocukluk çağı travmaları boyutlarında zayıf korelasyon olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda, araştırma hipotezinin doğrulandığı görülmektedir.

Araştırmanın yedinci hipotezi *Sosyodemografik değişkenler bakımından (eğitim düzeyi, ebeveyn eğitim düzeyi, medeni durum, çalışma durumu, algılanan ebeveyn tutumu) katılımcıların çocukluk çağı travmaları, benlik saygısı ve kimlik gelişimi puanlarında anlamlı farklılıklar vardır* olarak belirlenmiştir. Katılımcıların benlik saygısı, çocukluk çağı travmaları ve kimlik gelişimi boyutları ebeveyn eğitim düzeyi, kardeş sayısı ve kardeş sırası değişkenleriyle ilişkisi incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, benlik anlamlı ve yüksek korelasyon katsayısına sahip olan değişkenlerin ebeveyn eğitim düzeyi ile çocukluk çağı travmaları ve kimlik gelişimi ile ebeveyn eğitim düzeyi ikilileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveyn eğitim düzeyinin artması, bireylerin olumlu kimlik gelişimi boyutları ile pozitif yönlü ve anlamlı ilişkili saptanmıştır. Öte yandan, ebeveyn eğitim düzeyinin düşük oluşu ve çocukluk çağı travmaları puanlarının artışı arasında doğrusal bir ilişki olduğu görülmüştür.

Erken erişkinlik kavramını literatüre kazandıran Arnett'in (2000) beliren yetişkinlik teorisi, kimlik oluşumunun kavramsal çerçevesini sunmaktadır. Arnett (2000), beliren yetişkinlik terimini, yaşamda, geleceğe yönelik birçok farklı olası yönün hala mevcut olduğu ve hiçbir “rol”ün seçilmediği bir dönem olarak tanımlamıştır. Bu dönemde, özellikle aşk, iş ve dünya görüşleri alanlarında, olasılıkların keşfinin önemli olduğu belirtilmiştir (Arnett, 2000). Örneğin, erken (beliren) yetişkinler, uzun vadede hangi işleri tatmin edici bulduklarını ve hangi konularda iyi olduklarını sorgulamaya başlarlar ve üniversite öğrencisi olan erken yetişkinler genellikle çeşitli ana dalları ve potansiyel kariyer yollarını keşfederler (Arnett, 2000). Sağlıklı kimlik oluşumu çocukluk çağı travmalarına maruz kalmayla önemli ölçüde etkilenmektedir. Örneğin cinsel istismara uğrayanlar arasında birçok katılımcı olaydan sonra kim olduklarını hatırlamadıklarını bildirmiştir (Kramer, Seddon, Robinson ve Gwilym, 2015). Birçok katılımcı, olumsuz olayın kişiliğini değiştirip değiştirmediğini sorgulamış ve istismar olmasaydı daha mutlu veya daha başarılı olacaklarını tahmin ettikleri sonucuna ulaşılmıştır (Kramer ve ark., 2015). Ayrıca, istismar öyküsünü açıklayanlardan bazıları, istismarcının onları kurban olarak gördüklerini belirtmiştir (Kramer ve ark., 2015), bu da kişinin kimliğinin sorgulanmasına neden olabilecek kritik bir durum olarak değerlendirilmiştir. Daha da önemlisi, istikrarlı kimlikler bildirenler kaygı, depresyon ve alkol ve madde kullanım bozukluğuna ilişkin değerlendirmelerde daha düşük puan aldıkları görülmüştür (Hardy ve ark., 2013).

Sosyodemografik değişkenler arasında her alan *medeni durum* değişkenine göre katılımcıların çocukluk çağı travmaları, benlik saygısı ve kimlik gelişimi puanlarında anlamlı farklılık saptanmamıştır. İlgili literatürde ise medeni durumun mental iyi oluşla bağlantılı önemli bir değişken olduğu savunulmuştur. Özellikle evliliğin diğer ilişki durumlarına kıyasla mental iyi oluş düzeyleriyle bağlantısının daha güçlü olduğu ileri sürülmüştür (Bullock ve ark., 2017; LaPierre, 2009). Bu yönüyle araştırma sonuçlarının literatürle uyumlu olmadığı söylenebilir.

Sosyodemografik değişkenler arasında her alan *çalışma durumu* değişkenine göre katılımcıların benlik saygısı ve kimlik gelişimi puanlarında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Bununla birlikte, çalışma durumu bakımından katılımcıların çocukluk

çağı travmaları alt boyutlarında anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Çalışma durumu ve çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmanın literatürde yer almadığı, ancak çalışma hayatının olup olmamasının işlevselliğe işaret eden bir özellik olması sebebiyle çalışmamanın olumsuz ruh sağlığı ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu araştırmada ise çalışan katılımcıların çocukluk çağı travmaları puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Sosyodemografik değişkenler arasında her alan *gelir düzeyi* değişkenine göre katılımcıların benlik saygısı ve kimlik gelişimi puanlarında anlamlı farklılık saptanmıştır. Araştırma bulguları doğrultusunda, çocukluk çağı travmalarının düşük gelir düzeyi bildiren katılımcılarda anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür. Öte yandan, gelir düzeyinin yüksek oluşu ile sağlıklı kimlik gelişimi benlik saygısı arasında bağlantılı olduğu görülmektedir. Elde edilen sonucun literatürle uyumlu olduğu görülmektedir zira finansal güçlükler mental iyi oluş ve kötüye giden ruh ve fiziksel sağlıkla ilişkilendirilmektedir (Kormas ve ark., 2014). Fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlarını tam olarak karşılamayan bireyler saldırganlaşabilir veya içine kapanabilir. Finansal güçlükler de bu durumu beraberinde getirebilecek olumsuz koşullardır. Ayrıca, düşük sosyoekonomik statünün travma mağduriyeti riski açısından önemli bir faktör olduğu ileri sürülmektedir (Assari, 2020). Daha önce yapılan araştırmalardan da anlaşıldığı gibi, bu araştırmadaki sonuçlar literatürle uyumluluk göstermektedir.

Sosyodemografik değişkenler arasında her alan *algılanan/baskın gelen ebeveyn tutumu* değişkenine göre katılımcıların benlik saygısı ve kimlik gelişimi puanlarında anlamlı farklılık saptanmıştır. Sonuçlara göre, demokratik ebeveyn tutumu olduğunu belirten katılımcıların benlik saygısı ve sağlıklı kimlik gelişimi puanları daha yüksekken, ilgisiz veya saplantılı ebeveyn tutumu olduğunu bildiren katılımcılarda çocukluk çağı travmaları puanları anlamlı düzeyde daha yüksektir. İlgili literatüre göre sonuçların tutarlı olduğu görülmektedir. Pellerone ve meslektaşları (2016) tarafından belirtildiği üzere ebeveyn kontrolü ergenlerde içe atma veya dışa vurma davranışlarını tetikleyebilmektedir. Öte yandan, Bi ve meslektaşları (2018) tarafından da belirtildiği gibi, çocukluk ve ergenlik döneminde algılanan ebeveyn tutumları özerklik ve kişilerarası ilişkilerde işlevsellikle ilişkilendirilmektedir. Bu durumda, araştırmada elde edilen sonuçların literatürle uyumlu olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuçlar

Araştırmada verileri geçerli 256 katılımcının benlik saygısı, çocukluk çağı travmaları ve kimlik gelişimi boyutları incelenmiştir. İlk olarak katılımcıların benlik saygısı düzeyleri ile olumlu kimlik gelişimi puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki saptanmıştır. Ayrıca, benlik saygısı puanları ile olumsuz kimlik gelişimi arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Kişilerin kendileri hakkındaki değerlendirmelerinin olumsuz oluşunun olumsuz kimlik gelişimi ile bağlantılıdır. Bu durumu destekleyecek diğer bir sonuç ise benlik saygısı, katılımcıların kimlik gelişimi boyutları tarafından anlamlı düzeyde yordanmaktadır. Kişilerin kimlik gelişimi kendileri hakkındaki değerlendirmeler konusunda belirleyici olabilir.

Katılımcıların benlik saygısı puanları ile çocukluk çağı travmaları arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Ayrıca, benlik saygısı düzeyleri, duygusal ihmal ve duygusal istismar boyutları tarafından anlamlı düzeyde yordanmaktadır. Travmatik deneyimler, kişilerin kendileri ve dünya hakkındaki düşüncelerini etkileyebileceğinden, kendilerine ilişkin değerlendirmelerin travmatik deneyimlere bağlı değişiminin beklenen bir durum olduğu söylenebilir.

Katılımcıların çocukluk çağı travmaları alt boyutları kimlik gelişiminin olumlu alt boyutlarıyla (İçsel Yatırımda Bulunma Seçeneklerin Genişlenmesine Araştırılması İçsel Yatırımla Özdeşleşme, Seçeneklerin Derinlemesine Araştırılması) negatif yönlü; olumsuz alt boyutuyla (Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması) ile pozitif yönlü ve anlamlı ilişkili bulunmuştur. Benlik saygısı ile tutarlı olarak, bireylerin sosyal yaşamlarındaki duruşu ve kendilerine ilişkin değerlendirmeleri hakkında bilgi verebilecek kimlik gelişimi sürecinin çocukluk çağı travmalarından etkilenmesi öngörülebilir. Çocukluk çağı travmalarının bireylerin yaşamını büyük ölçüde etkileyen deneyimler olması sebebiyle kimlik gelişimi gibi psikososyal gelişim süreçlerinin etkilenmesi söz konusu olabilmektedir.

Sosyodemografik değişkenler incelendiğinde, katılımcıların anne eğitim düzeyi arttıkça olumlu kimlik gelişimi ve benlik saygısı puanları artış göstermektedir. Katılımcıların anne eğitim düzeyi düştükçe çocukluk çağı travmaları boyutları puanları artış göstermektedir. Katılımcıların baba eğitim düzeyi arttıkça olumlu kimlik gelişimi ve benlik saygısı puanları artış göstermektedir. Katılımcıların baba eğitim düzeyi düştükçe çocukluk çağı travmaları boyutları puanları artış göstermektedir. Katılımcıların eğitim düzeyi, yaşı, kardeş sayısı ve kardeş sırası değişkenleri bakımından benlik saygısı, kimlik gelişimi ve çocukluk çağı travmaları boyutlarında zayıf korelasyon olduğu görülmüştür. Sosyokültürel düzeyin bireyin işlevselliği ve aile işlevleri konularında önemli olduğu bilinmektedir. Bu doğrultuda, eğitim düzey ebeveyn tutumları ve aile işlevselliğini öngörebileceğinden, kimlik gelişiminin de buna bağlı olara değişmesi beklenebilir. Çocukluk çağı travmaları açısından ise, düşük eğitim düzeyi veya sosyoekonomik düzey gibi değişkenlerin çocukluk çağı travmasına maruz kalma riski ile bağlantılı olduğu daha önce de belirtilmiştir. Bu çalışmada da benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir.

Cinsiyet farklılıkları incelendiğinde, kadın katılımcıların kimlik gelişimi boyutlarında erkeklere kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek puanlar aldığı görülmektedir. Erkek katılımcıların kadın katılımcılara kıyasla çocukluk çağı travmaları puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür.

Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgulara göre erişkin bireylerde benlik saygısı, çocukluk çağı travmaları ve kimlik gelişimi boyutları sosyo-demografik (cinsiyet, ebeveyn eğitim düzeyi, yaş vb.) değişkenler bakımından farklılıklar göstermektedir. Ayrıca, benlik saygısı bireylerin kimlik gelişimi ve çocukluk çağı travmaları boyutları tarafından anlamlı düzeyde yordanmaktadır. Elde edilen sonuçlara yönelik uygulayıcılar için öneriler aşığıdaki gibidir:

1. Klinik pratikte bireylerin erken dönem deneyimlerinin ele alınmasında ve psikososyal gelişiminin desteklenmesinde travmatik yaşantıların etkisine odaklanmanın önemli olacağı düşünölmektedir.

2. Çocukluk çağı travmalarının bireylerin yaşantılarında hem kendileri hem de dış dünya hakkındaki düşüncelerini etkileyebilecek potansiyelde olmasının kimlik ve benlik saygısı gibi işlevselliğe dair önemli göstergelere de etki ettiği görülmektedir. Bu yüzden, bireysel veya grup müdahalelerinde bireylerin erken dönem yaşantılarının etkilerinin iyileştirilmesine yönelik adımların psikososyal işlevsellik düzeylerine de fayda sağlayabilir.
3. Uygulama açısından, araştırma bulgularının erişkinlere yönelik terapötik müdahale ve süreçlerde benlik algısı ve benlik saygısı ile ilişkili faktörlerin anlaşılmasında bu çalışmada da ilişkili olduğu kanıtlanan değişkenlerin dikkate alınmalıdır.

Araştırmacılar için öneriler ise aşağıdaki gibi belirtilmiştir:

1. Araştırmaya 256 kişi katılmıştır. Diğer araştırmalarda daha büyük örneklem ile çalışmalar yürütülebilir.
2. Bu araştırma nicel araştırma yöntemleri uygulanarak yürütülmüştür. İleri araştırmalarda, görüşmeler yaparak verilerin elde edildiği nitel yöntemler tercih edilebilir.
3. Farklı yaş gruplarıyla karşılaştırmaların yapılabilir.
4. Araştırmada, demografik formlarda yer alan “baskın olan ebeveyn tutumu” sorusundan farklı olarak, ebeveyn tutumlarının çocukluk çağı travmaları, benlik saygısı ve kimlik gelişimi üzerindeki etkileri incelenebilir.
5. Aynı katılımcılarla boyamsal çalışma yürütülebilir ve değişkenlerin bireylerdeki farklılıkları incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Arndt, J., & Schimel, J. (2003). Will the Real Self-Esteem Please Stand up? Toward an optimal understanding of the nature, functions, and sources of self-esteem. *Psychological Inquiry*, (1), 27.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging Adulthood: A theory of Development from the Late Teens Through the Twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469-480. doi: 10.1037//0003-066X.55.5.469
- Arnett, J.J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist* 55, 469–480.
- Arnett, J.J. (2004). Emerging Adulthood: The Winding Road from the Late Teens through the Twenties. New York: Oxford University Press.
- Arnett, J.J. (2007). Suffering, selfish, slackers? Myths and realities about emerging adults. *Journal of Youth & Adolescence* 36, 23–29.
- Arnett, J.J., & Taber, S. (1994). Adolescence terminable and interminable: When does adolescence end? *Journal of Youth & Adolescence* 23, 517– 537.
- Arnett, J.J., Kloep, m., Hendry, L.B., & Tanner, J.L. (2011). *Debating Emerging Adulthood: Stage or Process?* New York: Oxford University Press.
- Arum, R., & Roksa J. (2011). *Academically Adrift: Limited Learning on College Campuses*. Chicago: University of Chicago Press.
- Assari S. (2020). Family Socioeconomic Status and Exposure to Childhood Trauma: Racial Differences. *Children (Basel, Switzerland)*, 7(6), 57. <https://doi.org/10.3390/children7060057>
- Atak, H. (2013). Kimlik Gelişimi ve Kimlik Biçimlenmesi: Kuramsal bir Değerlendirme.
- Ayça, B. (2019). Çocukluk Çağı Örselenme ve Yaşantılarının Taratıcı Kişilik Özellikleri ve Aleksitimi ile İlişkisi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3190.
- Bang, H. (2015). African American undergraduate students' wisdom and ego-identity development: Effects of age, gender, self-esteem, and resilience. *Journal of Black Psychology*, 41(2), 95–120. doi: 10.1177/0095798413510176
- Bernstein, D. P., Fink, L., Handelsman, L., & Foote, J. (1994). Childhood Trauma Questionnaire. *Psyctests*.
- Bernstein, D. P., Stein, J. A., Newcomb, M. D., Walker, E., Pogge, D., Ahluvalia, T., ... & Zule, W. (2003). Development and validation of a brief screening version of the Childhood Trauma Questionnaire. *Child abuse & neglect*, 27(2), 169-190.

- Bi, X., Yang, Y., Li, H., Wang, M., Zhang, W., & Deater-Deckard, K. (2018). Parenting styles and parent–adolescent relationships: The mediating roles of behavioral autonomy and parental authority. *Frontiers in Psychology, 9*, 1-13
- Blaustein, M. E. (2013). Childhood trauma and a framework for intervention. In E. Rossen & R. Hull (Eds.), *Supporting and educating traumatized students: A guide for school-based professionals* (pp. 3-21). New York, NY: Oxford University Press.
- Bleidorn, W., Arslan, R. C., Denissen, J. A., Rentfrow, P. J., Gebauer, J. E., Potter, J., & Gosling, S. D. (2016). Age and gender differences in self-esteem: A cross-cultural window. *Journal of Personality and Social Psychology*, doi:10.1037/pspp0000078
- Briere, J., & Jordan, C. E. (2009). Childhood maltreatment, intervening variables, and adult psychological difficulties in women: An overview. *Trauma, Violence, & Abuse, 10*(4), 375–388. doi: 10.1177/1524838009339757
- Briere, J., & Jordan, C. E. (2009). Childhood maltreatment, intervening variables, and adult psychological difficulties in women: An overview. *Trauma, Violence, & Abuse, 10*(4), 375-388. doi: 10.1177/1524838009339757
- Briere, J., & Runtz, M. (1993). Childhood sexual abuse: Long-term sequelae and implications for psychological assessment. *Journal of Interpersonal Violence, 8*(3), 312-330.
- Bulloch, A. G. M., Williams, J. V. A., Lavorato, D. H., & Patten, S. B. (2017). *The depression and marital status relationship is modified by both age and gender. Journal of Affective Disorders, 223*, 65–68.
- Condly, S. J. (2006). Resilience in children: A review of literature with implications for education. *Urban Education, 41*(3), 211-236. doi: 10.1177/0042085906287902
- Crocker, J. (2002). The costs of seeking self–esteem. *Journal of Social Issues, 58*(3), 597-615. doi:10.1111/1540-4560.00279
- Cross, D., Fani, N., Powers, A., & Bradley, B. (2017). Neurobiological Development in the Context of Childhood Trauma. *Clinical Psychology: Science and Practice, 24*(2), 111–124. <http://doi.org/10.1111/cpsp.12198>
- Czub, T. (2013). Shame as a self-conscious emotion and its role in identity formation. *Polish Psychological Bulletin, 44*(3), 245–253. doi: 10.2478/ppb-2013-0028
- Çok, F., & Morsünbül, Ü. (2014). Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması. *Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences, 6*-14.

- Çuhadaroğlu, F. (1986). *Adölesanlarda Benlik Saygısı*, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fak, Psikiyatri ABD (Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi), Ankara.
- De Bellis, M. D. (2005). The psychobiology of neglect. *Child Maltreatment*, 10(2), 150-172. doi: 10.1177/1077559505275116
- Demirkapı, E. Ş. (2013). Çocukluk Çağı Travmalarının Duygu Düzenleme ve Kimlik Gelişimine Etkisi ve Bunların Psikopatolojileri ile İlişkisi. Adnan Menderes Üniversitesi.
- Demirkapı, E. Ş. (2013). Çocukluk Çağı Travmalarının Duygu Düzenleme ve Kimlik Gelişimine Etkisi ve Bunların Psikopatolojiler ile İlişkisi.
- Donnellan, M. B., Ackerman, R. A., & Brecheen, C. (2016). Extending structural analyses of the Rosenberg Self-Esteem Scale to consider criterion-related validity: Can composite self-esteem scores be good enough? *Journal of Personality Assessment*, 98(2), 169–177. <https://doi.org/10.1080/00223891.2015.1058268>
- Dorahy, M. J., & Clearwater, K. (2012). Shame and guilt in men exposed to childhood sexual abuse: A qualitative investigation. *Journal of Child Sexual Abuse: Research, Treatment, & Program Innovations for Victims, Survivors, & Offenders*, 21(2), 155–175. doi: 10.1080/10538712.2012.659803
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. New York: Norton.
- Ersanli, E., & Kumcagiz, H. (2014). Self-esteem and social appearance anxiety: An investigation of secondary school students. *Online Submission*, 4(3), 152–159.
- Feiring, C. (2005). Emotional Development, Shame, and Adaptation to Child Maltreatment. *Child Maltreatment*, 10(4), 307-310. doi: 10.1177/1077559505281307
- Feiring, C., & Taska, L. S. (2005). The persistence of shame following sexual abuse: A longitudinal look at risk and recovery. *Child Maltreatment*, 10(4), 337–349. doi: 10.1177/1077559505276686
- Furnham, A., Badmin, N., & Sneade, I. (2002). Body image dissatisfaction: gender differences in eating attitudes, self-esteem, and reasons for exercise. *The Journal of Psychology*, 136(6), 581–596. <https://doi.org/10.1080/00223980209604820>
- Gabowitz, D., Zucker, M., & Cook, A. (2008). Neuropsychological assessment in clinical evaluation of children and adolescents with complex trauma. *Journal of Child and Adolescent Trauma*, 1(2), 163-178.
- Gençtanırım, D. (2014). Riskli Davranışlar Ölçeği Üniversite Formu : Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*.

- Gentile, B., Dolan-Pascoe, B., Twenge, J., Maitino, A., Grabe, S., & Wells, B. (2009). Gender differences in domain-specific self-esteem: A meta-analysis. *Review of General Psychology, 13*(1), 34-45.
- Gilleard, C., & Higgs, P. (2016). Connecting life span development with the sociology of the life course: A new direction. *Sociology 50*:301–315.
- Gobin, R. L., & Freyd, J. J. (2009). Betrayal and revictimization: Preliminary findings. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy, 1*(3), 242–257. <https://doi.org/10.1037/a0017469>
- Greger, H. K., Myhre, A. K., Klöckner, C. A., & Jozefiak, T. (2017). Childhood maltreatment, psychopathology and well-being: The mediator role of global self-esteem, attachment difficulties and substance use. *Child Abuse & Neglect, 70*, 122–133. doi: 10.1016/j.chiabu.2017.06.012
- Gülçin, B. (2012). Çocukluk çağı örselenme yaşantıları:duygu düzenleme, kişilerarasu tarz ve geel psikolojik sağlık açısından bir inceleme.
- Güloğlu, B., & Kararımak, Ö. (2010). Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Benlik Saygısı ve Psikolojik Sağlamlılık . *Ege Eğitim Dergisi, 11.2*: 73-88.
- Hardy, S. A., Francis, S. W., Zamboanga, B. L., Kim, S. Y., Anderson, S. G., & Forthun, L. F. (2013). The roles of identity formation and moral identity in college student mental health, health-risk behaviors, and psychological well-being. *Journal of Clinical Psychology, 69*(4), 364–382. <https://doi.org/10.1002/jclp.21913>
- Hunt, K. A., Slack, K. S., & Berger, L. M. (2017). Adverse childhood experiences and behavioral problems in middle childhood. *Child Abuse and Neglect, 67*(1), 391-402
- Kaufman, G. (1974). The meaning of shame: Toward a self-affirming identity. *Journal of Counseling Psychology, 21*(6), 568-574. doi: 10.1037/h0037251
- Kaya, A., & Saçkes, M. (tarih yok). Benlik Saygısı Geliştirme Programının İlköğretim 8. sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerine Etkisi. *Türk Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Dergisi, 21*.
- Kernis, M. H. (2003). Optimal self-esteem and authenticity: Separating fantasy from reality. *Psychological Inquiry, 1*(1). 83.
- Kormas C, Karamali G, & Anagnostopoulos F. (2014). Attachment Anxiety, Basic Psychological Needs Satisfaction and Depressive Symptoms in University Students: A Mediation Analysis Approach. *International Journal of Psychol Studies, 6–10*.

- Krayer, A., Seddon, D., Robinson, C. A., & Gwilym, H. (2015). The influence of child sexual abuse on the self from adult narrative perspectives. *Journal of Child Sexual Abuse: Research, Treatment, & Program Innovations for Victims, Survivors, & Offenders*, 24(2), 135–151. <https://doi.org/10.1080/10538712.2015.1001473>
- Kroger, J., & Marcia, J.E. (2011). The Identity Statuses: Origins, Meanings, and Interpretations. *Handbook of Identity Theory and Research*, 31-53. doi: 10.1007/978-1-4419-7988-9_2
- Krug, E. G., Mercy, J. A., Dahlberg, L. L., & Zwi, A. B. (2002). The world report on violence and health. *The lancet*, 360(9339), 1083-1088.
- LaPierre, T. A. (2009). *Marital Status and Depressive Symptoms Over Time: Age and Gender Variations*. *Family Relations*, 58(4), 404–416.
- Leys, R. (2000). *Trauma: A genealogy*. Chicago: University of Chicago Press.
- Luyckx K., Schwartz S.J., Goossens L., & Pollock S. (2008). Employment, sense of coherence, and identity formation: contextual and psychological processes on the pathway to sense of adulthood. *Journal of Adolescence Research*, 23,566-591.
- Major, B., Barr, L., Zubek, J., & Babey, S. H. (1999). Gender and self-esteem: A metaanalysis. In W. B. Swann, Jr., J. H. Langlois, & L. A. Gilbert (Eds.), *Sexism and stereotypes in modern society: The gender science of Janet Taylor Spence* (pp. 223–253). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10277-009>
- Marcia, J. E. (1966). Development and validation of ego-identity status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 3(5), 551-558. <http://dx.doi.org/10.1037/h0023281>
- Martin-Albo, J., Nunez, J. N., Navarro, J. G., & Grijalvo, F. (2007). The Rosenberg Self-Esteem Scale: Translation and validation in university students. *The Spanish Journal of Psychology*, 10(4), 458-467.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396.
- McEwen, B. S. (2012). Brain on stress: How the social environment gets under the skin. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America* 109(2), 17180-17185.
- Meng, X., & D’Arcy, C. (2016). Gender moderates the relationship between childhood abuse and internalizing and substance use disorders later in life: a cross-sectional analysis. *BMC Psychiatry* 16, 401 <https://doi.org/10.1186/s12888-016-1071->

- Morsünbül, Ü., & Çok, F. (2014). Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Sinirbilim Dergisi*.
- Muris, P., & Meesters, C. (2014). Small or big in the eyes of the other: On the developmental psychopathology of self-conscious emotions as shame, guilt, and pride. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 17, 19–40. doi:10.1007/s10567-013-0137-z
- Norman, R. E., Byambaa, M., De, R., Butchart, A., Scott, J., & Vos, T. (2012). The long-term health consequences of child physical abuse, emotional abuse, and neglect: Asystematic review and meta-analysis. *PLPS medicine*. 9(11), 1-3.
- Orth, U., Dapp, L. C., Erol, R. Y., Krauss, S., & Luciano, E. C. (2021). Development of domain-specific self-evaluations: A meta-analysis of longitudinal studies. *Journal of Personality and Social Psychology*, 120(1), 145-172. <http://dx.doi.org/10.1037/pspp0000378>
- Pellerone, M., Tolini, G., & Polopoli, C. (2016). Parenting, identity development, internalizing symptoms, and alcohol use: a cross-sectional study in a group of Italian adolescents. *Neuropsychiatric disease and treatment*, 12, 1769–1778. <https://doi.org/10.2147/NDT.S106791>
- Provencio-Vasquez, E., Mata, H. J., Tomaka, J., & De Santis, J. P. (2017). Depression, self-esteem, and childhood abuse among Hispanic men residing in the U.S.-Mexico border region. *JANAC: Journal of the Association of Nurses in AIDS Care*, 28(5), 795–806. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jana.2017.05.002>
- Quinlivan, E., & Leary, M. R. (2005). Women's perceptions of their bodies: Discrepancies between self-appraisals and reflected appraisals. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24(8), 1139-1163. doi:10.1521/jscp.2005.24.8.1139
- Reasoner, R. W. (2010). *The true meaning of self-esteem*. National Association of Self-esteem website: <http://www.selfesteem-nase.org/whatisselfesteem.shtml>
Adresinden alınmıştır.
- Redwood, Y., Schulz, A. J., Israel, B. A., Yoshihama, M., Wang, C. G., & Kreuter, M. (2010). Social, economic, and political processes that create built environmental inequities. *Family Community Health*, 33(1), 53-67.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Sharp, P. B., Miller, G. A., & Heller, W. (2015) Transdiagnostic dimensions of anxiety: Neuralmechanisms, executive functions, and new directions. *International Journal of Psychophysiology: Official Journal of the International Organization of Psychophysiology*, 98(2 Pt 2), 365-377

- Shen, A. C.-T. (2009). Self-esteem of young adults experiencing interparental violence and child physical maltreatment: Parental and peer relationships as mediators. *Journal of Interpersonal Violence*, 24(5), 770–794. <https://doi.org/10.1177/0886260508317188>
- Shevlin, M., Murphy, S., Elklit, A., Murphy, J., & Hyland, P. (2017). Typologies of Child Sexual Abuse: An Analysis of Multiple Abuse Acts Among a Large Sample of Danish Treatment-Seeking Survivors of Childhood Sexual Abuse. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 1-7. <http://dx.doi.org/10.1037/tra0000268>
- Silva, J. (2012). Constructing adulthood in an age of uncertainty. *American Sociological Review* 77:505–522.
- Sowislo, J. F., & Orth, U. (2013). Does low self-esteem predict depression and anxiety? A meta-analysis of longitudinal studies. *Psychological Bulletin*, 139(1), 213–240. <https://doi.org/10.1037/a0028931>
- Stein, J. A., Newcomb, M. D., & Bentler, P. M. (1992). The effect of agency and communality on self-esteem: Gender differences in longitudinal data. *Sex Roles*, 26(11-12), 465-483.
- Strine, T. W., Okoro, C. A., McGuire, L. C., & Balluz, L. S. (2006). The associations among childhood headaches, emotional and behavioral difficulties, and health care use. *Pediatrics*, 117(5), 1728-1735.
- Suen, L. W., Huang, H., & Lee, H. (2014). A comparison of convenience sampling and purposive sampling. *Hu li za zhi: The journal of nursing*, 61 3, 105-11 . Sahin, E., Barut, Y.,
- Syed, M. (2015). Emerging adulthood: Developmental stage, theory, or non-sense? *Oxford Handbook of Emerging Adulthood*, ed. J.J. Arnett. London: Oxford University Press, pp. 11–25
- Tajbakhsh, G., & Rousta, M. (2012). The effect of social support on self-esteem. *Journal of Basic and Applied Research*, 2(11), 11266–11271.
- Tanırım, D. G. (2014). Riskli Davranışlar Ölçeği Formu : Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışmaları. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*.
- Tiggemann, M., & Polivy, J. (2010). Upward and downward: Social comparison processing of thin idealized media images. *Psychology of Women Quarterly*, 34(3). 356-364. doi:10.1111/j.1471-6402.2010.01581.x
- Tomaka, J., Morales-Monks, S., & Shamaley, A. G. (2013). Stress and coping mediate relationships between contingent and global self-esteem and alcohol-related problems among college drinkers. *Stress and Health*, 29, 205–213. doi: 10.1002/smi. 2448

- Twenge, J., & Campbell, W.K. (2009). *The Narcissism Epidemic: Living in the Age of Entitlement*. New York: Simon & Schuster.
- Vares, E. A., Salum, G. A., Spanemberg, L., Caldieraro, M. A., De Souza, L. H., Borges, R. de P., & Fleck, M. P. (2016). Childhood trauma and dimensions of depression: A specific association with the cognitive domain. *Revista Brasileira de Psiquiatria*, 38(2), 127–134.
- Witt, A., Münzer, A., Ganser, H. G., Fegert, J. M., Goldbeck, L., & Plener, P. L. (2016). Experience by children and adolescents of more than one type of maltreatment: Association of different classes of maltreatment profiles with clinical outcome variables. *Child Abuse & Neglect*, 57, 1–11. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2016.05.001>
- Wong, M. (2008). Interventions to reduce psychological harm from traumatic
McEwen, B. S. (2005). Understanding the potency of stressful early life experiences on brain and body function. *Metabolism*, 57(2), 11–15.
- Woodbridge, M. W., Sumi, W. C., Thornton, S. P., Fabrikant, N., Rouspil, K. M., Langley, A. K., & Kataoka, S. H. (2016). Screening for trauma in early adolescence: Findings from a diverse school district. *School Mental Health*, 8(1), 89-105.
- Yöyen, E. G. (2016). *Çocukluk Çağı Travmaları ve Benlik Saygısı*.

EKLER

EK-1. Sosyodemografik Bilgi Formu

Yaşınız _____

Cinsiyetiniz

1. Kadın
2. Erkek

Eğitim düzeyiniz

1. İlkokul
2. Ortaokul
3. Lise
4. Lisans
5. Lisansüstü

Medeni durumunuz

1. Evli
2. Bekar

Eğitim Durumunuz

1. Ortaokul Mezunu
2. Lise Mezunu
3. Üniversite Mezunu
4. Yüksek Lisans ve Üzeri

Çalışma Durumunuz

1. Çalışıyor
2. Çalışmıyor

Annenizin Eğitim Seviyesi

1. Hiç Okula Gitmemiş
2. İlkokul Mezunu
3. Ortaokul Mezunu
4. Lise Mezunu
5. Üniversite Mezunu

Babanızın Eğitim Seviyesi

1. Hiç Okula Gitmemiş
2. İlkokul Mezunu
3. Ortaokul Mezunu
4. Lise Mezunu
5. Üniversite Mezunu

Çocukluk Döneminde Aile Tipiniz

1. Çekirdek Aile
2. Geniş Aile
3. Boşanmış Aile

Çocukluk Dönemindeki Ailenizde Baskın Olan Tutum

1. Demokratik Aile Tutumu
2. Baskıcı Aile Tutumu
3. Mükemmeliyetçi Aile Tutumu
4. Dengesiz-Karasız Aile Tutumu
5. Koruyucu Aile Tutumu
6. İlgisiz Aile Tutumu

Çocukluk Döneminizde Ailenizin Geliri

1. Düşük
2. Orta ve Üstü

Annenizin Çalışma Durumu

1. Ev Hanımı
2. Çalışan-Emekli

EK-2. Çocukluk Çağı Travma Ölçeği (CTQ-28)

Bu sorular **çocukluğunuzda ve ilk gençliğinizde (20 yaşından önce)** başınıza gelmiş olabilecek bazı olaylar hakkındadır. Her bir soru için sizin durumunuza uyan rakamı daire içerisine alarak işaretleyiniz. Sorulardan bazıları özel yaşamınızla ilgilidir; lütfen elinizden geldiğince gerçeğe uygun yanıt veriniz. Yanıtlarınız gizli tutulacaktır.

Hiçbir zaman Nadiren Zaman Zaman Sıklıkla Çok Sık olarak

1 2 3 4 5

Çocukluğumda ya da ilk gençliğimde...

1. Yeterli yemek bulamazdım.
2. Ailemdelikler bana “salak”, “beceriksiz” ya da “tipsiz” gibi sıfatlarla seslenirlerdi.
3. Anne ve babam ailelerine bakamayacak kadar sıklıkla sarhoş olur ya da uyuşturucu alırlardı.
4. Ailemde önemli ve özel biri olduğum duygusunu hissetmeme yardımcı olan birisi vardı.
5. Kirli giysiler içerisinde dolaşmak zorunda kalırdım.
6. Sevildiğimi hissediyordum.
7. Ana babamın benim doğmuş olmamı istemediklerini düşünüyordum.
8. Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora ya da hastaneye gitmem gerekmişti.
9. Ailemdelikler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı yada sıyrıklar oluyordu.
10. Kayış, sopa, kordon ya da başka sert bir cisimle vurularak cezalandırılıyordum.
11. Ailemde başka türlü olmasını istediğim bir şey yoktu.
12. Ailemdelikler birbirlerine karşı saygılı davranırlardı.

13. Ailemdkiler bana kırıcı ya da saldırganca sözler söylerlerdi.
14. Vücutça kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.
15. Ailemdkiler beni her türlü kötülükten korumaya çalışırlardı.
16. Bana o kadar kötü vuruluyor ya da dövülüyordum ki öğretmen, komsu ya da bir doktorun bunu fark ettiği oluyordu.
17. Ailemde birisi benden nefret ederdi.
18. Ailemdkiler kendilerini birbirlerine yakın hissederlerdi.
19. Birisi bana cinsel amaçla dokundu ya da kendisine dokunmamı istedi.
20. Kendisi ile cinsel temas kurmadığım takdirde beni yaralamakla ya da benim hakkımda yalanlar söylemekle tehdit eden birisi vardı.
21. Çocukluğum mükemmeldi.
22. Birisi beni cinsel şeyler yapmaya ya da cinsel şeylere bakmaya zorladı. 1 2 3 4 5
23. Birisi bana cinsel tacizde bulundu.
24. Duygusal bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.
25. Benim ailem dünyanın en iyisiydi.
26. Cinsel bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.
27. Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.
28. Gerektiği halde doktora götürülmezdim.

EK-3. RBSÖ (RBSÖ)

1. Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
2. Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
3. Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
4. Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar birşeyler yapabilirim.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
5. Kendimde gurur duyacak fazla bir şey bulamıyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
6. Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
7. Genel olarak kendimden memnunum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
8. Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
9. Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığımı düşünüyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
10. Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

EK-4. Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği (KGBÖ)

1. Yaşamımda izleyeceğim yöne karar verdim.
2. Gelecekte yapacaklarımla ilgili planlarım var.
3. Yaşamımda hangi yolu izleyeceğimi biliyorum.
4. Gelecekte yapacaklarıma ilişkin düşüncem var.
5. Yaşamımda ne yapacağım konusunda seçimimi yaptım.
6. Yaşamımda izleyebileceğim farklı yollar hakkında etkin biçimde düşünürüm.
7. Gelecekte yapabileceğim farklı şeyler hakkında düşünürüm.
8. Bana uyabilecek birtakım farklı yaşam biçimlerini göz önünde bulunduruyorum.
9. İzleyebileceğim farklı amaçlar hakkında düşünürüm.
10. Benim için iyi olabilecek farklı yaşam biçimleri hakkında düşünüyorum.
11. Yaşamda gerçekten elde etmek istediklerim konusunda kuşkularım var.
12. Gelecekte yapmak istediklerim konusunda endişeliyim.
13. Yaşamımda izlemek istediğim yönü arayıp duruyorum
14. Yaşamımın ne yönde olması gerektiğini merak edip duruyorum.
15. Yaşamımda izleyeceğim yönü düşünmemek benim için zor.
16. Gelecekle ilgili planlarım, gerçek ilgi ve değerlerimle örtüşüyor.
17. Gelecekle ilgili planlarım bana güven veriyor.
18. Gelecekle ilgili planlarımın olması, kendime güven duymamı sağlıyor.
19. Yaşamıma vermek istediğim yönün bana gerçekten uygun olacağını hissediyorum.
20. Gelecekle ilgili planlarımın benim için doğru olduğundan eminim.
21. Gelecek için yaptığım planlar üzerine düşünürüm.
22. Gelecekle ilgili yapmış olduğum planlar hakkında başkalarıyla konuşurum.
23. Yaşamım için belirlediğim hedeflerin bana gerçekten uyup uymadığını düşünürüm.

24. Yaşamımda izlemeyi planladığım belli yön hakkında başkalarının ne düşündüğünü anlamaya çalışırım.

25. Gelecek planlarımın gerçekten ne istediğimle uyuşup uyuşmadığını düşünürüm.

EK-5. Etik Kurul Onayı

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
Etik Kurul Başkanlığı

ETİK KURUL KARAR ÖRNEĞİ

TOPLANTI TARİHİ: 21.05.2021
TOPLANTI SAYISI: 2021-17

KARAR NO: 2021-17-39: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı 190624420 numaralı Nazdar KARAÇAVUŞOĞLU, "Genç Yetişkinlerde Çocukluk Çağı Travması, Benlik Saygısı ve Kimlik Gelişiminin İncelenmesi" konulu çalışması hakkında yapacağı anket sorularının, etik kurallara uygun olup olmadığını tespit etmek üzere, Etik Kurulumuzun 26.03.2021 tarih ve 2021-10 sayılı toplantısında, İGÜ Etik Kurul Yönergesinin 12(1) maddesine göre değerlendirme yapmak üzere görevlendirilen öğretim elemanlarımızın raporları incelenmiş olup, ilgili çalışmada yer alan bilimsel araştırmanın etik kurallara uygun olduğuna oy çokluğu ile karar verildi.